

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET FOLYÓIRATA

CXLVII. évfolyam • 2012. szeptember

Alapítva: 1862-ben

www.oee.hu

V. Nemzetközi Hidegvérű Találkozó, Verőce

A „hidegvérű” szó a német „kaltblüter” szó tükörfordításából került nyelvünkbe. A kifejezés nem az állat testhőmérsékletére, hanem vérmérsékletére utal. A hidegvérű ló, főként erős csontozata, nagy izomtömege, dús szőrzete és lassúbb mozgása miatt jelentősen eltér az egyéb ló típusoktól. A régészek többsége kialakulásukat a mai Belgium területén élő vadlóra (*Equus robustus*) vezetik vissza. Mások az egységes ős domesztikáció során kialakult változatának tekintik. Kialakulása az ókori ábrázolásokon is nyomon követhető, de szélesebb körű elterjedése a páncélos lovagok korára tehető. Később igen nagy szerepet töltek be a szállításban, mezőgazdaságban, erdőgazdálkodásban, bányászatban. Ideális igásló, amely már két éves korában fogatba tanítható. A betanítás valamennyi fajta közül a legegyszerűbb, néhány alkalom elég, hogy utána megbízhatóan dolgozzon. Számos példányuk a hagyományos lóval dolgozó erdőgazdaságokban is megtalálható.

(Forrás: hidegverulo.hu)

Fotók: **Ruff János,**
Borcsa-Bodolay Zoltán

Harminckét év, majd negyedfél évtized, nem kevés idő az ember életében. Egy kis felfele kerekítéssel élve egy erdész generáció aktív szakmai munkálkodásának időszaka. Ennyi év alatt az erdők lombkoronái felett is számos változást hozva szállnak el az egymást követő évszakok.

Az alább látható csoportképen is éppen ennyi év néz vissza ránk. Három generáció állt a fényképezőgép lencséje elé, hogy érzékeltessenek valamit az idő jelentőségéből, mely az Erdészeti Lapok történetének alapvető befolyásoló tényezője. E dimenzió mentén formálódik, számos belső és külső folyamat hatása alatt, az Egyesület élete és vele az erdész szakma is.

Az idő megállíthatatlanságának törvénye ellenére, a kép exponálásától kezdve átélhető a másodperc töredékére megálló idő varázsa. És ebben a megállásban lehetőség rejlik. Elgondolkozhatunk a kép témája felett. Főleg, ha szereplők is vagyunk egyben.

A lenti kép témája nem lehet más, mint a képet kobézióban tartó Erdészeti Lapok. Ez kapcsolja egybe a kép szereplőit, ez kövasolta össze őket a készítés idejére.

Van azonban egy kis család az idővel történő gondolatjátékban. A fenti említett negyedfél évtized csak két képszerelőre vonatkozik. Ők azok a sokat tett és alkotott elődök, akik egy fajta jó értelmű stafétaváltóval adták át szerkesztői helyüket és feladatukat az újonnan érkezőnek. Aki maga is tovább örökíti egyszer mind azt, amit kapott, és amit tanult a rendelkezésére álló idő alatt. Ez az átörökítés a legnagyobb felelősség, ami egy főszerkesztő vállalt terbeli. A futást megtenni és a bítet (ebben az értelemben, a Lapokat) megtartani.

E kép és a nyomában felbukkanó fenti gondolatok közlési vágya miatt nem kezdett bele az e sorokkal beköszönő új főszerkesztő, átérzett felelősségről, jó erkölcsről, emberi tartásról és becsületről, szakmáról hosszú kifejtő sorokat írni. Azt gondolja, akit ez a megtiszteltetés ér annak egyfajta fundamentuma kell, hogy legyen mindez.

A Lapok jövőjét meghatározó szerkesztői ars poetica és elvek, az ennek kimunkálásába és megvalósításába fektetett munka legtényszerűbb tükre pedig, maga a Lapok lesz. Azonban ne feledjük: abhoz, hogy a következő főszerkesztő generáció képviselőjének beköszöntője ne gondokkal terbes, hanem az örökséget örömmel átvevő legyen majd, mindannyiunk kisebb-nagyobb segítő kezére szükség van. Mindazokéra, akik úgy érzik, hogy érdemes tenni e nagy múltú és – optimistán reméljük – a rohanó változásokkal lépést tartó folyóiratért. Hiszen a Lapok minden erdész lapja kíván lenni. És talán annál egy kicsivel több is.

Tisztelet és Üdvözlét az Erdésznek és az Olvasónak!

Nagy László főszerkesztő

Dr. Nagy Imre:

Az átalakító üzemmód ökonómiai alkalmazásának kérdései 270

Dr. Sárvári János: Megtört a jég!.....276

Geregy Ferenc:

Erdőkárosító sportok, hegyromboló fenegyerek 278

Dr. Lakatos Ferenc:

A zselnicemeggy rovarvilága 280

Kovács Gábor:

Magyar erdészek a Vasér patak völgyében 282

Török Imre: Szakmai tanulmányút Németországban 283

Erdész kitüntetettek augusztus 20-i

állami ünnepünk alkalmából 284

Iványi Ákos:

Ünnepélyes kilátó avatás Pannonhalmán 286

Andrés Pál: Dr. Bedő Albert

Nap Kálnokon 287

Király Pál:

Egy lehetséges adat Bedő Albert életrajzához 288

Szakács László:

Unikális Erdészeti Lapok, díszkötésben 290

Prof. Dr. Solymos Rezső:

Tíz esztendő a százötvenből (1980–1989) 291

Markó András: A Szombathelyi Erdészeti Zrt.

szakmai útja a Szlovák Államerdészetenél 295

Pityer Zsuzsanna: Tapasztalatcsere a Vértesben 297

Mocz András, Rajnai Virág Éva:

Somogyszobra hív az erdő 299

ERDÉSZETI LAPOK • Az Országos Erdészeti Egyesület folyóirata CXLVII. évfolyam 9. szám (szeptember)

FŐSZERKESZTŐ: **NAGY LÁSZLÓ** • A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG ELNÖKE: **HARASZTI GYULA**

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG: Bartha Dénes, Detrich Miklós, Lengyel László, Lomniczi Gergely, Oroszi Sándor, Puskás Lajos, Sárvári János

SZERKESZTŐSÉG: 1021 Budapest, Budakeszi út 91. Telefon: 06 (1) 201-6293 • Mobil: 06 (20) 330-3462 • e-mail: erdlap@oee.hu • www.erdeszetilapok.hu

KIADÓ: Országos Erdészeti Egyesület, 1027 Budapest, Fő u. 68. • Levélcím: 1021 Budapest, Budakeszi út 91. • FELELŐS KIADÓ: **ZAMBÓ PÉTER** elnök

Tördelőszerkesztő: Balog Zoltán • Olvasószerkesztő: Rimóczi Irén • Nyomdai munkák: INNOVA-PRINT, Budapest • Felelős vezető: ifj. Komornik Ferenc

A kézirat lezárva: 2012. szeptember 4.

ISSN 1215-0398

Terjeszti az Országos Erdészeti Egyesület. Felvilágosítást a lappal kapcsolatban az Egyesület ad. Megjelenik havonta.

A beküldött kéziratokat, fényképeket nyilvántartásba vesszük. A cikkek, írások nem feltétlenül azonosok a szerkesztő véleményével, azok tartalmáért mindenkor a szerző felel. Honoráriumot megegyezéssel csak felkért írásokért, illetve grafikai munkákért fizetünk.

A címlapon: Őszi ballerínák. Fotó: Nagy László.

A II. Erdész-ökonómus Találkozó margójára

Az átalakító üzemmód ökonómiai alkalmazásának kérdései

Nagy Imre – ERTI tudományos munkatárs

Mindenekelőtt köszönet illeti a szervezőket, mert hiánypótló és nagyon várt, ökonómiai szempontok vizsgálatának tekintetében a szakma első találkozóját, „konzíliumát” vállalták fel. Ma úgy tűnik, hogy az erdészeti szakma „beteg testrésze” ez a régi-új üzemmód.

Külön köszönet az előadóknak, akik indítatásuk, helyzetük és részben tapasztalataik révén kiálltak a szakközönség elé. Mind az adott szakkérdés, mind pedig az objektív valóság megismerésének témakörében elkötelezett kollégákat hallgathattunk meg. Nem voltak könnyű helyzetben, mert a hallgatóság is két részre oszlott, a szkeptikusok és az optimisták elkötelezettek táborára. Persze alapjaiban az „üléspot” határozza meg az álláspontot, így természetes, hogy az ülést erős preconcepciók jellemezték. A hozzászóló kollégák saját álláspontjukat a viták során szenvedélyesen védték, erős pro és kontra érvek hangzottak el. Én ezt így gondolom helyesnek, a szakmát sem a szolgálai tudomásulvétel, sem a mindenáron való elutasítás nem viszi előre.

A 2009. évi XXXVII. tv. (Evt.) egyik, ha nem a legvitatottabb fejezete az állami tulajdonú erdők egy részében a folyamatos erdőborítás kötelező alkalmazása. Az Evt. 5. § 13. pontja definiálja a folyamatos erdőborítás fogalmát, a 7. § az erdőket ökológiai szempontok szerint csoportosítja (a-termesztetes, b-termesztészerű, c-származék erdők.), a 10. § pedig az állami tulajdonban álló erdőkben a kötelező bevezetés helyszíneiről (védelmi és közjóléti rendeltetés, a-c természetességi kategóriák), valamint mértékéről és az ütemezéséről rendelkezik (új erdőtervi ciklusonként 20-25-33% 30 év alatt). Választási lehetőségként a folyamatos erdőborítást biztosító száraló, átalakító vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódot adja meg. Magyar viszonylatban a beállt száraló üzemmód összességében csekély kiterjedésű, a faanyagtermelést nem szolgáló pedig jórészt a fokozottan védett és a termőhelyi problémás területeken szinte automatikusan belépő előírás (tudomásulvétel), így az erdészeti tevékenység szempontjából az át-

alakító üzemmód alkalmazása az egyetlen lehetséges átmeneti megoldás. Tovább borzolja a kedélyeket, hogy a jogszabályalkotó a nem ismert, vélt vagy valós pénzügyi veszteségek tekintetében is előzetesen állást foglal; Evt. 10. § (4) „Az állami tulajdonban lévő erdőre erdőgazdálkodás céljait közvetlenül szolgáló földterületre vonatkozóan, jogszabályban vagy eredeti hatósági határozatban – természetvédelmi vagy vízgazdálkodási indokból – jogszerűen elrendelt korlátozás kártalanítási igényt nem keletkeztet.” **Ne feledkezzünk meg azonban arról, hogy a kötelező bevezetésről és a kártalanításról a jogszabályalkotó tulajdonosi mivoltában is nyilatkozott!** Az Evt. a folyamatos erdőborításra a magánerdőben is lehetőséget teremt, de kötelező jelleggel az alkalmazást ott nem várja el, az „szabadon választott műfaj.”

A címben megfogalmazott margóra írás jelzi, hogy a rendezvényen jómagam inkább külső szemlélőként, mintsem aktív közreműködőként vettem részt. Ennek ellenére az előadások és hozzászólások kapcsán szeretnék néhány gondolatot megosztani a témakörben, talán írásban összefogottabban, mint a délutáni terepi programon. Ott számos kérdéssel foglalkoztunk, mert

az erdőről életszerűen beszélni, szakmai vita során érvelni legjobban magában az erdőben lehet. Viszonylag hosszasan hozzászóltam én is. A terepi bejárásról viszont nem készült emlékeztető, illetve számos és délelőtti aktív kolléga ott már nem tudott jelen lenni.

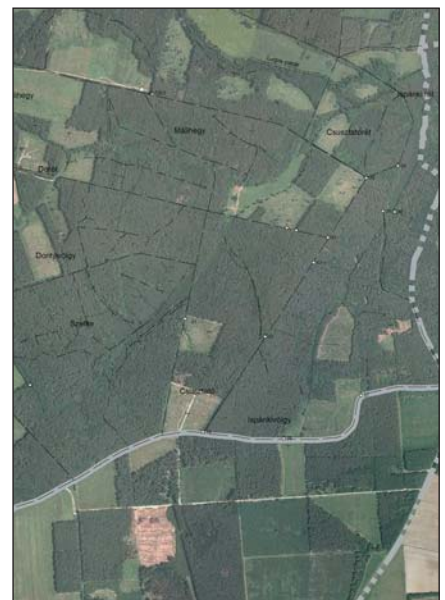
Az egykori ÁESZ Szombathelyi Igazgatósága vezetésem alatt 2004-2010. között az átalakító üzemmód bevezetéséért – mint a reálisan választható szakmai megoldásért – nagyon sokat tett. Ezt ma is és nyugodt szívvel vállaljuk. Mindenekelőtt Balogh Csaba erdőtervezési igazgatóhelyettes érdeme a folyamatos erdőborítás kritériumainak szakszerű megfogalmazása, és műszaki mérnökhöz illő módon az elképzelés szabatos tervezési leírása, számszerűsítése (m³/ha, ha, év, %, lékméret stb.), a bevezetés állománytípusainak és helyének megválasztása.

Mik motiváltak minket az új utak keresésében? Csak néhány ok:

- Már az 1996. évi három természeti erőforrással foglalkozó törvény (erdő-, vadászati és természetvédelmi) előrevetítette, hogy az erdészszakma egyre inkább a „kivülálló szálkeresztjébe kerül”. Az ipari forradalom óta, mintegy 150-200 éve a meghatározóan merkantilis szemléletű vágásos üzemmódú erdő-

1. ábra. Rendszeretlen paraszti száraló erdő képe, Felsőszőlőnké (Forrás: Balogh Csaba)

2. ábra. Vágásos üzemmódú erdő képe, Kondorfja (Forrás: Balogh Csaba)

kezelést a társadalmi többség (esetleg a közhangulatot tematizáló kisebbség) elveti. **Úgy ítéljük(jük) meg, ha tenni, kísérletezni kell, akkor a változás vezérlése az erdőben otthon lévő erdész kezében maradjon.** Láttuk, hogy új megoldásokat kell keresni, vagy helyettünk ezt mások – esetleg helyogkovács módjára – megteszik.

- A hivatásos természetvédelem részéről „éles” helyzetben felvetődött az igény országosan ~30 000-33 000 ha, azon belül Vas megyében ~10 000-13 000 ha állami tulajdonú erdő átvételére, a Nemzeti Park Igazgatóságok kezelésébe adására. Ennek egyik fő indoka a természetvédelem alatt álló erdőterületeken folyó erdőgazdálkodás sablonosága volt. Kiterjedten egykorú, egy fafajjú, fás és lágú szárú növények tekintetében is fajszegény, egyszintes, cserjeszint nélküli, iparszerű, nem ritkán ültetvény jellegű erdők uralták a tájat (nálunk leginkább lucfenyő, erdeifenyő és helyenként tölgy monokultúrák). Az erdőnevelés során elmaradt az elegyfajok védelme, általános volt a mesterséges felújítás, a gazdálkodók legfeljebb egy-egy jó makktermésre alapozott rövid időtartamú FVB, FVV lehetőségével éltek. Valljuk be, a kritikának volt alapja! Felmerült a kérdés: **Mi erdészek csak erre vagyunk képesek?**

- Az uniós tagság melléktermékeként a **NATURA 2000 hálózat** kijelölésével az összes, valamilyen természetvédelmi szempontú védettség a kétmegyés Igazgatóságnál már az erdők 45,9%-ára kiterjedt, ~ 82 000 ha-t érintett (a korábban nem védett új belépő NATURA 2000 terület 26 600 ha). A NATURA 2000 kijelölés és a kezelés mikéntje mind a mai napig szünni nem akaró vitáktól terhes. Ugyanakkor egyértelművé vált számunkra, hogy a magántulajdonon megfelelő kompenzáció mellett, míg az állami tulajdonon tulajdonosi vállalásként lehet és kell is új megoldásokat keresni, sikereikből és kudarcaikból okulni. **E tekintetben nincs alternatíva, visszalépési lehetőség!**

- Az illetékességi területünkön dolgozó – és nem csak állami – erdőgazdálkodók kisebbségi, de markánsan képviselt hányada különösebb hatósági kényszer és ellentételezés nélkül maga is kísérletezni kezdett. A „Pro Silva” mozgalomnak számos elkötelezett híve dolgozik a térségben. Érzékelhető tételű üzemi szintű kísérlet került beállításra, de abban az erdőtervezésnek és erdőfelügyeletnek akkoriban legfeljebb

3. ábra. Cser és KTT tömeges, spontán felverődése felbogyott gyümölcsösben, az erdész barátja a szajkó, Tömörd (Fotó:Nagy Imre)

megengedő és támogató szerepe volt. (Az új Evt. deklarálta a folyamatos erdőborítás fogalmát és megalkotta hatósági eszközzrendszerét.) Az elindított kísérletek helyének megválasztása, a „hagyjuk magára, majd a természet rendezi a viszonyokat” elv és a termelési cél (minőségi fatermesztés) megfogalmazása tárgyában részünkről merültek fel kétségek. A vadállomány létszámáról már nem is beszélve!

Én személy szerint ma sem hiszek abban, hogy a kapásnövénynek tekinthető, fényigényes nemes tölgyeknél minőségi fatermesztési célú (rendeltetésű), késelési rönk célválasztékú, nem védett és jó termőhelyen álló állományokban az átalakító, majd száraló üzemmódnak szakmai vagy pénzügyi jogosultsága lenne. Ezek a fajok önmagukat nem képesek árnyalni, folyamatos erdőművelés nélkül az árnytűrők (elsősorban a gyertyán) eluralkodnak, optimális esetben is a kívánatoshoz (vagy a vágásos üzemmódnál elérhetőbb) képezt negatív irányba eltolódik a termelés során nyerhető fakészlet mind fafajilag, mind mennyiségileg, végső soron pedig pénzügyileg. Ez különösen a szlavón tölgy állományainkra igaz, ahol az elmúlt 40 évben jómagam szórvány makktermésnél jobbat nem észleltem, a mesterségesen „betelepített” délvideki kocsányos tölgy ökotípus tapasztalatom szerint hazai viszonylatainkban nem újítja meg magról önmagát.

Más kollégák persze hisznek a „Pro Silva” elvek maradék nélküli érvényesülésében és véleményem szerint ezt a gondolatot is mindnyájunknak tiszteletben kell tartani. A hosszú vágásfordulóból következően a fatermesztéssel kapcsolatos szakmai viták túlnyomó többsége

egyértelmű bizonyossággal nem dől el a vitakozó felek életében. Egy 50 éves vágásos üzemmódu, 110 éves vágásérettségi korú KTT-állomány átalakítása csoportos száraló erdővé minimum 110 évig tart (optimális esetben). Valahol 3-4 aktív erdészgeneráció praktizálási ideje! Eközben ugyancsak változhat a társadalmi elvárás és a természeti környezet, a termelési célok és tőlük nem függetlenül a feldolgozóipar igénye is.

Azt a gondolatot követjük, hogy a praxisnak – a „Pro Silva” elvek számos lényegi elemét átveve – egy műszakibb megoldásokat alkalmazó és ökonómiai értelemben is elvárásokat megfogalmazó kezelés bevezetésére van lehetősége most, kell vele élni. Ez pedig a feszesen befolyásunk alatt tartott átalakító üzemmód.

- Nagyon erős motivációt jelentett az átalakító üzemmód bevezetésére az, hogy a közel egykorú és középkorú, 50-100 ha-os magánerdőtümbökben a hagyományos kezelés mellett a szakirányító kollégák a tulajdonosi elvárásoknak nem tudtak megfelelni. Mindennemű vizsgálat során azt is figyelembe kell venni, hogy esetleg az adott üzemen belül a korosztályeloszlás nem egyenletes (ez még igen nagy térségekben is igaz lehet – lásd Zamati László előadása, Diósjenői Erdészet). A magánerdő tulajdoni oldalról elaprózott. Az Igazgatóság területén az átlagos erdőgazdálkodói méret alig 10,6 ha. A magánerdő-gazdálkodók száma 5190 fő. A kezeletlen magánerdő 15 000 ha, az összes – 69 900 ha – magánerdő 21%-a. (Forrás: Vas Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága, 2011. évi mérleg.) A „szakaszos erdőgazdálkodás” a további kezelésbe vonás gátja. A magántulajdonos nem tudja,

4. ábra. ~ 300 m²-es lék spontán erdőszülése cseri talajon (CS, KTT, EF, LF, RNY, NYI, CSNY), Tömörd (Fotó: Nagy Imre)

nem akarja elfogadni, hogy a vágásos erdőben életében egy NFGY rá jutó hasznát élvezze, majd esetleg 20-50 év múlva a gyerek vagy az unoka „arat”. Ez különösen a gyenge, alapjaiban csak tűzifa-termelésre alkalmas termőhelyek közepkorú, kemény lombos állományainál részükről helytálló megközelítés. A szakaszosan jelentkező – szabályos viszonyok között ekkor túladóztatott – bevételeket hosszú időtartamú ráfordítások követik. Legalább az általános költségek (örzés-védelem, ügyintézés) biztosan felmerülnek. Miből fizessék? **A magántulajdonosi kör nagyobb hányada a lehetőleg éves gyakoriságú tűzifahozamban érdekelt, ami az „üzem” folyónövedékét nem meghaladó tételben a gazdasági rendeltetéseknél egyáltalán nem kifogásolható megközelítés!** Ez pedig vágásos üzemmóddal általában nem biztosítható.

• Az előadások és hozzászólások során többször felmerült, hogy kipróbálatlan utakon és a tudomány által alá nem támasztott jövőképpel erőltettük(jük) az átalakító üzemmódot. „Szálaló erdő csak bükk, jegenyefenyő főfafajokból (esetleg luc, gyertyán eleggyel) és csak montán társulásoknál képzelhető el.” Tisztelettel jelentem a szakmának, hogy Magyarországon kiterjedten találhatóak szálaló erdők. Mai ismereteink szerint – az OEA adatainak elemzése és helyszínelések nyomán – az állományok jellegéből, fafaj- és koreloszlásából kikövetkeztethetően az Őrség ~ 17 000 ha magánerdejéből a kiscsoportos szerkezetű, rendszertelen paraszti szálaló erdő kiterjedése ~ 3(4)000 ha. Ezek kialakulása a már említett tűzi-

fa-, legfeljebb csekély tételű fenyő- és szerfa-felhasználási igényből is származik. Nem termesztési cél a késelési rönk és az átlagos forda ideje valahol 50 év körül lehet. Cél viszont – a terület méretétől függően – az éves (kétéves) gyakoriságú használat, hozam. Fontos elem az erős és jogfolytonos tulajdonosi érzés (számottevő területen még termelőszövetkezet sem alakult), a családi vagyon (tőke, takaréka, tartalék stb.) megőrzése. A szálaló erdő képe általában nem egy-egy kezelésen belül, hanem az elaprózódott tulajdonosi szerkezetből következően alakult ki. Milliós törpe parcellán (a legkisebb erdőrésztlet ~ 20 m²) egy-egy tulajdonos (család) éppen adott időpontban más és más céllal közelít erdejéhez. A spontaneitás eredménye, hogy teljesen kezeletlen részek, besűrűsödött csoportok, de kis tarvágások is fellelhetők belátható területegységen belül. Együtt viszont akár egy egész község határ légifotója (Felsőszőlők, 1. ábra), összehasonlítva a mellette lévő, többnyire állami kezelésű vágásos erdővel, ugyancsak meglepő képet, pozitív példát mutat (Kondorfa, 2. ábra). **Az állami tulajdonon a rendszertelenséget nehéz utánozni és a termelési cél, a célátmérő és átlagos vágáskor sem feltétlenül azonos a magánoséval, de van követhető mód és vizsgálható példa!**

A vita és az előadások során, de az ökonómiai elemzésekben is abból indultunk ki, hogy jelenleg az őshonos lombos fafajainkat magról újítjuk fel a fokozatos felújítógátások valamilyen formáját alkalmazva. Az pedig viszonylag csekély erdőfelújítási költséggel jár.

Sajnos a valóság más. **Tölgyeseinkben igen kiterjedten tarvágást követő mesterséges felújítással élünk. A 2009-2010. tenyészeti évben** a tarvágást követő mesterséges felújítások területe 13 020 ha (állami 6543 ha, magános 6477 ha). Ebből **tölgy mesterséges I. kivitel 1711 ha, a cser (EKL) mesterséges I. kivitel 664 ha, bükk 50 ha.** (Forrás: MgSzH, „Beszámoló az erdőszülésekről és a fakitermelésekről a 2010. évben”.)

Az átlagosan 9 év befejezési idő alatt (idillikus feltételezés) és 20% általános költség mellett a vadkárelhárítás nélküli bekerülési költségérték 4% kamatlábbal 1,6-1,7 millió Ft/ha, a kezdő évre diszkontált bekerülési költség (C0) pedig 1,1-1,2 millió Ft/ha. (Forrás: ERTI, Dr. Marosi György – Állományok létrehozási költségértéke kárértékeléshez.) Ez anyagilag tarthatatlan, ráadásul a mesterséges felújítások jó része sikertelen, ugyancsak kiterjedten található 12-14 éves erdőfelújítások. Azokon a területeken, ahol a vadkárelhárítás nélkül számított mesterséges erdőfelújítás létrehozási költségértéke jelenleg meghaladja az 1 millió Ft/ha összeget és/vagy a pótlási hányad az 50%-ot, ott vagy komoly gazdálkodói hiba merült fel, vagy pedig a termesztés körülményei (termőhelyi jóság, aszályos időjárás, pajorkár stb.) jelzik, hogy **eleve más üzemmódot kellett volna választani.** Ezeket az erdőket valószínűleg már levágni sem szabadott volna, legalábbis nem tarvágással. **A modellezés során a mostani mesterséges erdőfelújításra alapozott vágásos üzemmód gazdasági eredményét is össze kell hasonlítani az átalakító üzemmód átalakítási időtartam alatti, de a beállt célállapotú szálaló erdő gazdasági eredményével is.**

• A termőhelytől és faállománytól függetlenül szembesült a szakma azzal, hogy **a turisztikailag frekvenciált területeken** a látogatók nem foglalkoznak a gazdasági szempontokkal, lehetőleg változatlan képű és meghatározóan öreg erdőt kívánnak látni. Egyelőre a **közjóléti rendeltetések zömén a problémát** időben elodáztatva – esetleg halmozva – a **korosítással oldottuk meg**, miközben tudjuk, hogy a **természetben statikus állapot nincs**, az erdő elöregedése nem késleltethető. Egy-egy havária (lásd magas-tátrai lucfenyvesek) vagy spontán pusztulás (pl. a Balaton-felvidék és a Pilis feketefenyvesei) intő jel, hogy a vágásos üzemmódú **közjóléti erdők további korosítása**

helyett más kezelési eljárásokat kell alkalmaznunk. Ez még akkor is igaz, ha ebből kifolyólag esetleg a termelőre nézve csekélyebb mértékű gazdasági kár származik. Az erdők rekreációs hozama még nem kellően értékelt, bár a társadalmi igény e tekintetben egyértelmű.

A budakeszi rendezvényen is többször felmerült, hogy nem is ismerjük a társadalmi elvárást, a szakma egy, a közvéleményt tematizáló szélsőséges kisebbség elvárásainak akar megfelelni.

Szeretném felhívni a T. Kollégák figyelmét arra, hogy abban a két évben, amíg erre volt mód (2007-2008.), az ADÓ 1%-ának felajánlása között az első háromban benne volt az erdő, az adófizetők százmilliók (216 és 245 millió Ft) átutalásával fejezték ki aggodalmukat az erdőért, támogatták a szakmát. Ismereteim szerint ezeknek a forrásoknak meghatározó hányada szektorsemlegesen a folyamatos erdőborítás népszerűsítésére, oktatására, kiadványokra és a beindítására fordítódott. Volt arra példa, hogy egy átalakító üzemmódú erdőtest kezelési tervének elkészítésére, néhány tucat lék vágására (ami nem volt más, mint egy újszerűen végrebajtott TKGY, vagy NFGY) az állami erdőgazdálkodó 17 millió Ft támogatásban részesült. 17 millió Ft tőke végértéke 2% kamatláb mellett és 90 éves vágáskort feltételezve (tölgyes-cseres állományok) valamivel több, mint 100 000 000 Ft. Ezt sem a faállományból kell kitermelnünk! Persze az átalakító üzemmód fenntartásának hosszú távon is lesznek (többlet?) költségei.

Az állam közjóléti erdőgazdálkodása nemzeti érdek is. Az is megol-

dás, hogy a tulajdonos tudomásul veszi a többletköltségeket és enyhíti eredmény-elvárásait. Ennek is számos jele észlelhető, a szabadon látogatható parkerdők fenntartásától a szemétyűjtésig bezárólag. Mindenesetre a **turisztikailag frekvenciált erdőterületeken a vágásos üzemmód és a tarvágás napjai biztosan leáldoztak.**

- Az őrségi kisparaszti száraló erdőkön túl is számos jelét észleltük a természet erejének. Magyarországon nincs emberi hatás nélkül feljött, csak spontán folyamatokra épülő erdőtársulás. Minimum a kezünkben tartott(?) vadállomány összetétele és mennyisége eltér a „normál állapotoktól” (*nagyragadozók hiánya, túlszaporodás*). Az emberi beavatkozás a vasi erdők igen számottevő részén olyan mértékű volt akár a közelmúltig is, hogy a normál „ingamozgás” következtében erőteljes visszarendeződéseket, a természeti egyensúly irányába történő spontán változásokat figyelhettünk meg.

Meglepődve, de örömmel tapasztaltuk, hogy kiterjedt (*adott estben akár egybefüggő 100 hektár*) egyéb művelési ágú területeket (*pl. felbajtott gyümölcsösök, rétek, legelők, szőlők stb.*) tölgy és cser fajokkal felújította a szajkó (*3. ábra*). A gyomosságtól függetlenül önvetényült az erdeifenyő, a nyír, a gyertyán, a cseresznye, a vadkörte stb (*4-5. ábrák*). Érdekes, hogy a kötött cseri talajokon a sokszor erőltetett, sekély gyökerű akác állományai rendre kiritkulnak, majd ismét csak a madarak behordása révén, főképp a cser visszafoglalja termőhelyét (*pl. Rőjtök-muzsaj, Iván, Vímnyédi Cser*). A cser és

a molyhos tölgy három erdőtervi ciklus alatt a helyettük erőltetett erdeifenyőültetvényt lebírja, visszaáll az eredeti társulás (*Kemeneshát*). Arra a végső következtetésre jutottunk, hogy **minél gyengébb a termőhely, annál kevésbé szabad az erdőt a saját elképzelésünkre formálni**, mert gazdasági előnyt ettől nem várhatunk. Érdemes tehát a természeti folyamatokat figyelni és – az ültetvénytől való társulást kivéve – inkább azokra rásegítve a költségeket minimalizálni, az elvárható maximum hozamot pedig tudomásul venni. Fogadjuk el: **a természetes erdőtársulás nagyon messze van az egykorú, kevés fajfajú, vágásos erdőtől.** A mai átlagos állománykép spontán nem alakul ki. Ilyen formában és korelosztásban nem áll össze állománnyá sem a kocsányos, sem a kocsánytalan tölgy, de még a cser monokultúrák többsége is egy „tűzifa” korszak eredménye, emberi ráhatás. A természeti folyamatok a szélsőséges termőhelyeken a legszembetűnőbbek, valószínűleg az erdő át(vissza)alakítása is ott lesz a legegyszerűbb.

Mit nem gondoltunk az átalakító üzemmód megfogalmazásakor, kialakításakor és részben bevezetésakor?

- Mindenekelőtt azt nem gondoltuk, hogy „zsebünkben a bölcsék köve”. A természeti folyamatok mentén végzett erdőgazdálkodás gyakorlati végrehajtása nem a tudomány, az oktatás és az igazgatás feladata, önkéntes vagy kényszeredett vállalása. Az első legfeljebb kutajta és népszerűsíti, a második szereplő az alkalmazásra felkészítheti az új szakembergenerációt (*fizikai munkást, erdészt és mérnököt*), míg az igazgatás csak erdőtervezési kereteket, támogató-ellenőrző felügyeletet, esetleg a pénzügyi támogatások lebonyolítását biztosítja. **A szemlélet- és üzemmódváltás az erdőgazdálkodó feladata vagy vállalása, haszna – kudarca!** Az egyik átvett szlogenünk: „Engedd vissza az erdészt az erdőhöz!” Nincsenek általános sablonok, ami jó Iklódbördöce 2 C erdőrészletben, az megbukhat a Kőszeg 16 A-ban. A helyi és tapasztalt szakemberek feladata a természeti folyamatok figyelése, azokra rásegítés, a „*finom munka*.” Ehhez pedig döntési szabadságnak és persze felelősségnek is kell társulnia!

A már említett nagyon hosszú időtartam miatt az a sajátos helyzet alakult ki, hogy a több évtizedes szakmai múlttal, tapasztalattal és többnyire irányítási ha-

5. ábra. Kiterjedt erdeifenyő-önvetényülés legelőn, 5-10% NYI, RNY eleggyel, Kiszsidány (Fotó: Nagy Imre)

talommal bíró szakmai kör legfeljebb elindíthatja a munkát, mindenekelőtt egy fiatal, már gyakorlattal rendelkező és nyílt gondolkodású **erdőgondnoki kar** kinevelésével. Az első sikerekhez és kudarcokhoz is legalább 30 év kell (*30 év időtartamú a vágásos üzemmódú szálaló vágás*). Ezt aktívként a mi korosztályunk nem éli meg. Persze az is feltétel, hogy ez a fiatal gondnoki gárda helyben „korosodjon”, célja legyen a rábízott erdőterület kezelése nyugdíjig, évtizedekig egy helyen vállalva az erdők szolgálatát. Két-háromévente pozíciót váltani kívánó és gyors karrierre törekvő kollégáknak nem ajánlom az ilyen típusú munkát, de ezt nem eléltőleg mondom. Nem vagyunk egyformák, van aki „pörgősebb” életet kíván élni, míg másokat kielégít a nyugodtabb cselekvés. **Az átalakító üzemmód bevezetésének és a szálaló erdő, mint hosszú távú cél kialakításának egyik, ha nem a legmeghatározóbb feltétele a végtelen türelem!** Elindítottunk kísérleteket, majd 1-2 év után a most folyó felvételekből, elemzésekből megdönthetetlen igazságokat kívánunk levonni 50-100 év távlatára? Ezt ne tegyük!

- Nem gondoltuk azt sem, hogy a jelenlegi állami erdészeti (és sok helyütt a magán) szervezeti felépítés a folyamatos erdőborítást alkalmazó üzemmódok bevezetésének kedvez. Az erdőgazdálkodás egyik fő költségeleme az általános (üzemirányítási) költség. A munkabérek és az életszínvonal emelkedésével annak súlya is ugyancsak megnőtt, amire – különösen a fapiac hosszú stagnálási ciklusaiban – az állami erdőgazdálkodók a szakemberlétszám csökkentésével válaszoltak. Először az erdészkerületek mérete nőtt. A valaha optimálisnak tartott 500-600 ha-os védkerület hamar 800 ha-ra, szélsőséges esetekben 1000 ha-os kiterjedés fölé emelkedett (*ma 22 állami tulajdonú erdőgazdaság 1 030 000 ha, 1065 erdészkerület, forrás; NÉBIH Erdészeti Igazgatóság 2010. évi mérleg, EVGI felmérés, 2010.*). Az átlátható és ésszerűnek tartott 5(6)000 ha-os erdőgondnokságok helyett kisebb erdőgazdaságnyi méretű (12 000-17 000 ha) erdészetek (erdészeti igazgatóságok) kerültek kialakításra ott is, ahol a fakészlet, a folyónövedék, a termelési mutatók vagy az ökológiailag jelentős értékek ezt ökonómiailag nem indokolták. A nagy erdészeteken belül aztán a műszaki vezetői létszám csökkentése is elindult, részben az átláthatatlan belső feladat-

6. ábra. Összefüggő szederből kitörő spontán betelepedett KTT újulat, Csajta (Fotó: Nagy Imre)

megosztás, a kompetenciaharc elkerülése érdekében. Idézek egy ma már nem regnáló vezérigazgató kollégát: „*Nem fogok kilenc erdészetet működtetni, mert az annyi vezető, személyes nyűg, gond és számottevő költség. Elég lesz öt, azt jobban kézben tudom tartani.*” Valami igazsága azért volt.

Közgazdaságilag teljesen érthető és az informatika fejlődése mellett, valamint a vállalkozások általánossá válása után valamilyen szintig indokolt is volt meglépni a szakemberlétszám csökkentését. Az üzemirányítási költség ma 5000-15 000 Ft/ha/év tételben terheli az erdőt (*saját elemzéseim*), illetve szükséges befektetés a működéshez. A nagy ökológiai értékeket hordozó vagy speciális helyzetű erdőterületeken igenis **vissza kell állítani az önálló 5000-6000 ha-os erdészeteket, az erdőgondnoki rendszert.** Ennek persze lehetnek többletköltségei. Véleményem szerint az átalakító és szálaló üzemmódú erdők általános, üzemirányítási fajlagos költsége (Ft/ha, Ft/m³) meghaladja a vágásos üzemmódúakét. Nagyobb odafigyelés szükséges és gyakoribb belenyúlások is. Ebből következően az összehasonlító gazdasági elemzéseknek része kell, hogy legyen az általános költségekre gyakorolt hatás vizsgálata is.

- Az is nyilvánvaló volt számunkra, hogy **az egész elképzelés megbukik, ha a nagyvadgazdálkodás jelenlegi rendszerén, mutatóin nem változtunk.** Nem lehet keríteni több száz hektáros megbontott erdőket (*szakmaiattalan és batástalan is*). Minden lék-

nek lesz özcsaládja és a szórvány makkterméseket a mostani létszámú vaddisznóállomány maradék nélkül feléli. **Ez a legnagyobb veszély, mert ezt a problémát a természet megoldani nem tudja!** Bennünk, szakemberekben és laikus érdekeltekben erre meg van a szándék? Hát nem tudom....

Mindenesetre a szálaló és átalakító üzemmódú erdőkben a nagyvad törzsállományának általános és radikális csökkentésén túl néhány sajátos vadgazdálkodási, vadászati megoldással is élnünk kell. Ennek egyik fontos eleme a már jogszabályban is rögzített engedmény, a vaddisznó mellett a kérődző nagyvadfajok nem trófeás egyedek terelésben történő elejtése. Az átalakító tömbökben ezt is elősegítendően a jelenleginél nagyobb területű és főképp szélességű nyiladékközpont kialakítása indokolt. Nem tudom elképzelni, hogy tömegesen látogatott, turisztikailag terhelte területeken rendszeres és eredményes lesvadászat folytatható.

- A „Pro Silva” elvek mellett folyó erdőgazdálkodás egyik sarkalatos eleme, hogy gyakorlatilag nincs klasszikus értelemben vett erdőművelés és -ápolás, az új erdő a helyesen vezetett fahasználatok eredménye, sohasem a célja. Az átalakító üzemmódban ezt nem tételeztük fel. Abból indultunk ki, hogy **a mindenütt jelen levő invazív fafajok és cserjék, a gyengébb termőhelyeken főleg az akác, a bálványfa miatt legalábbis figyelni kell a felújulás folyamatát, és adott esetben be kell avatkozni, ápolni kell.** Természetesen csak a szükséges és elégséges mértékig. (*Ennek jó példáját mutatta be a terepi programon Csépanyi Péter főmérnök – Pílis Parkerdő Zrt. Néha az ápolás csak egy-két túlélő kiserő fa vezérbajtásának kézi letörése vagy a frissen indult akácсарj letiprása.*)

Vas megyében, de a Soproni-hegységben is a lucfenyvesek induló szűkárjai megszámlálhatatlan léket vagy 0,5 ha-nál kisebb területű, többnyire körkörösön árnyékolt üres kis vágásterületet hoztak létre. Élve a jogszabályi lehetőséggel és a '90-es évek ilyen irányú negatív tapasztalataiból kiindulva (*akkor még működött K-1-ből az egyedi egységáras felújítás – a nagy költségek ellenére nálunk és hosszabb távon mindennemű kézzelfogható eredmény nélkül*) a 0,5 ha alatti üres területeket nem vonattam felújítási kötelezettség alá, a meglévőket pedig kifuttattuk. Ennek feltétele volt, hogy az erdőgazdálkodók figyelik a területeket és önként mentesít-

tik azokat az invazív fajoktól. Ahol ez megtörtént és elfogadható létszámú a vadállomány, ott nagyon szép újulásokkal találkozunk. Módszeres utókontroll elrendelésére azonban már nem volt mód. Ezeket a „spontán kísérleteket” érdemes lenne kiértékelni.

Hasonló játszódott le a Balaton-felvidék feketefenyő-pusztulásai nyomán. Csak EÜ használatot végeztek, több diplomamunka felvételeiből tudjuk, hogy mind térben és időben (több korosztály) jelentős mértékben megvalósult a cser és molyhos tölgy önvetényülése, a természetes erdőtársulás spontán regenerálódik.

Kiss József főmérnök (TAEG Zrt.) kitűnő előadásában felvetette, hogy **az egyik legnagyobb veszély a lékekben az erdei szeder eluralkodása.** Kettős negatív hatással, mert részben elnyomja a fényigényes fajokat, részben, mivel kitűnő vadtakarmány, odavonzza a kérődző nagyvad-fajokat. Ez igen speciális helyszíneken (nitrogén-

túldúsulás, korábban megbontott fenyvesek) élő probléma lehet. Megfigyeléseim szerint az erdei szeder bizonyos fényviszonyoknál válik uralkodóvá, ez sem kisebb, sem nagyobb záródásnál nem következik be. Elképzelhető, hogy kell bizonyos kézi ápolás, de óva intnék a szeder elleni vegyszeres védekezéstől, mert az borítja a természetes folyamatokat. Minden megoldott gondkettő újabbat termel. Mellékelek egy fotót, amelyet Csajta község úrbéres erdeiben készítettem (6. ábra). Csajta község a Kőszegi-hegy osztrák oldalán, Bucsu utáni első magyar község. A termőhely gyenge, szárazodásra hajlamos. Az anyaállomány igen rossz törzsalakú erdeifenyő, amit le kívánnak váltani. Azt 60-70% mértékre megbontották, semminemű erdősítést és állomány alatti ápolást nem végeztek. A fotón jól látszik, hogy a madarak által behordott kocsánytalan tölgy felújult, egészséges, kora általam becsülve 2-6 év közötti (több korosztály van) és a csemetés

most kezdi elhagyni a 100% fedésben lévő, helyenként 1 m magas, zárt erdei szeder cserjeszintet. Igaz, vadkárt egyáltalán nem észleltem.

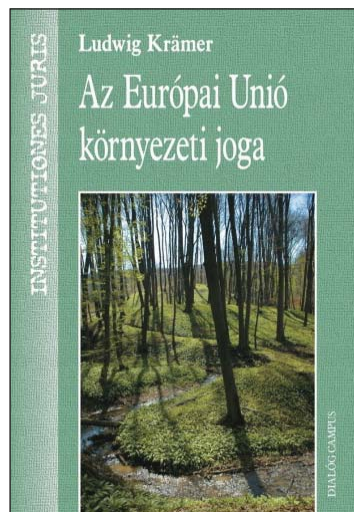
Összegezve tárgyközi gondolataimat: **Az átalakító üzemmódban, de lehet, hogy a száraló erdőben is a szükséges elégséges mértékig Magyarországon ápolni kell.** Legfeljebb annak mértéke és költsége kisebb, míg típusa eltér a klasszikus mesterséges erdőfelújításokban alkalmazott technológiáktól, de még a fokozatos felújítógátások állomány alatti ápolásaitól is. **A lékekben következetesen és folyamatosan el kell távolítani az intenzíven terjedő idegenhonos fa- és cserjefajokat** (akác, bálványfa, zöld jubar, gyalogakác, újabban a kései meggy stb.), 2-3 évente pedig válogató felszabadító tisztítás végrehajtása is indokolt lehet (~ az újulatok 1,5 m magasságáig). Ezt a pénzügyi elemzések során költségként figyelembe kell venni.

(Folytatjuk)

A Dialog Campus Kiadó újdonságai

Krämer, Ludwig

Az Európai Unió környezeti joga

A kötet az EU környezeti politikája és joga kialakulásának és fejlődésének, nemzetközi szerepének, a tagállamok politikájára és jogára gyakorolt hatásának egyedülálló elemzését nyújtja. Elemzi a Lisszaboni Szerződéssel módosított EU szerződések környezeti rendelkezéseit, bemutatja – mások mellett – az EU intézményeinek szerepét a környezeti jogalkotásban, az Unió és a tagállamok környezeti hatáskörének viszonyát, a tagállamok végrehajtással kapcsolatos feladatait. Az ágazati kérdések között foglalkozik a természetvédelemmel, a biológiai sokféleséggel, a klíma védelemmel, a víz- és levegővédelemmel, a hulladékgyűjtéssel. Kifejti a fenntartható fejlődés koncepcióját, és áttekinti az energiapolitika, a termékpolitika, és más fontos ágazati politikák kérdéseit is.

Az ágazati kérdések között foglalkozik a természetvédelemmel, a biológiai sokféleséggel, a klíma védelemmel, a víz- és levegővédelemmel, a hulladékgyűjtéssel. Kifejti a fenntartható fejlődés koncepcióját, és áttekinti az energiapolitika, a termékpolitika, és más fontos ágazati politikák kérdéseit is.

A könyv a joganyagot kívül szinte teljes körűen dolgozza fel az EU intézményeinek környezeti politikai dokumentumait, valamint az Európai Bíróság környezeti esetjogát.

Nélkülözhetetlen szakirodalom mindazon gyakorlati és elméleti szakemberek számára, akik munkájuk során akár az

EU, akár a nemzeti környezeti politikával és joggal érintkezésbe kerülnek, ideértve a politikai döntéshozókat, jogalkotókat és jogalkalmazókat, gazdasági vagy más, környezetvédelemmel foglalkozó szakembereket.

Temesi Géza

Természetvédelmi jogi és igazgatási ismeretek

A kötet a legfrissebb hatályos vonatkozó jogszabályok, meghatározóan törvények alapján dolgozza fel a természetvédelem, és azzal összefüggésben a legfontosabb természethasználó ágazatok (erdészet, vadászat, halászat) alapvető szabályozásait és igazgatási rendszerét. Tartalmával így tágabb értelemben vett természetvédelmi jogi alapot nyújt felsőfokú tanulmányokhoz, valamint az ökológiával vagy természetvédelemmel foglalkozó, vagy azokhoz kapcsolódó munkakörök feladatainak végzéséhez. Anyagának elsajátítása emeli a szakirányban elhelyezkedni kívánók munkaerő-piaci esélyeit, segíti különösen a pályakezdők feladatellátását. Ajánlható a szakkönyv állami szervezeteknek, természetvédelmi civil szervezeteknek, polgári természetőröknek, természetbarát és természetjáró olvasóknak is.

Megtört a jég!

Áttörés a természetvédelmi korlátozások ellentételezése terén

Mondhatnánk, megszületett az első fecske, megtörtént az áttörés a természetvédelmi korlátozások ellentételezése ügyében. Jogerős bírósági ítélet és az illetékes környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi felügyelőség jogerős határozata alapján több millió forint elrendelt természetvédelmi korlátozás miatti kártalanítás kifizetésére kerül sor. Az eset rövid leírása: a természetvédelmi hatóság időbeli korlátot szabott a gazdálkodó szervezetnek, miszerint augusztus 15. és március 15. között végezhető az adott területen az erdészeti igazgatóság jogerős engedélyével rendelkező véghasználat. A rendkívüli időjárási viszonyok miatt azonban az adott időszakban csak jóval több útfenntartási munkával, részlegesen és jelentős anyagi veszteségek mellett volt megoldható a fahasználat. Így a gazdálkodó

jelentős kárt és jövedelemkiesést szenvedett el. Az ügy 4 éve húzódik, ezalatt valamennyi jogorvoslati helyet megjárt, beleértve a Legfelsőbb Bíróságot is. Az erdőgazdálkodó azonban – igaza tudatában – nem tárgított és végül az illetékes természetvédelmi felügyelőségnek fizetnie kell. Mégpedig a pernyertes erdőgazdálkodó véleménye szerint nemcsak a kártalanítás összegét, hanem annak a per 4 évére eső kamatait, pontosabban a mindenkori jegybanki alapkamat kétszeresét is, hiszen hasonló esetben természetes az, hogy az állam felé fennálló tartozásainkat is ezzel a kondícióval kell kiegyenlíteni.

Tudomásunk szerint Magyarországon ez az első erdészeti eset, hogy a 276/2004. (X. 8.) kártalanítási kormányrendeletre hivatkozva, sikerült pert nyerni és tényleges pénzbeli kártérítést

kapni a természetvédelmi korlátozások ellentételezéseként. A siker értékét az is emeli, hogy a hivatkozott kormányrendeletet annak idején azzal a ki nem mondott szándékkal alkották meg, hogy minden kártérítési igényt elutasíthasson a természetvédelem. Bár a magyar jogrend nem precedens alapú, mégis rendkívüli hatása van az ügynek, hiszen bebizonyosodott, hogy Magyarországon az erdőgazdálkodásban is jogi alapja van az „aki korlátoz, az fizet” elvnek. És hogy mi kellett és mi kell a mostani és jövőbeni hasonló perek megnyeréséhez? Az ügyhöz tartozó valamennyi adat, természeti állapot pontos dokumentálása, rögzítése, alapos szakértői munka, kiváló jogi képviselő és türelem – gazdálkodótársaim –, végtelen türelem! Mindenesetre az út megnyílt, azon mindenki végigmehet és a jogos igények érvényesítéséhez Szövetségünk is támogatást nyújt. **Mert ne feledjük: aki (el)rendel, az fizet!**

Dr. Sárvári János
a MEGOSZ ügyvezető elnöke

Magyar Érdemrend Lovagkeresztje kitüntetését kapott a MEGOSZ elnöke

Örömmel tájékoztatjuk a magyar magánerdő-tulajdonosokat és gazdálkodókat, hogy a 2012. augusztus 20-i ünnepségek alkalmából *Luzsi József*, a MEGOSZ elnöke, a magyar magánerdő-gazdálkodás fejlesztése érdekében végzett munkája, a kapcsolódó jogszabályok, és a vidékfejlesztés erdészeti jogcímeinek előkészítése során kifejtett tevékenysége elismeréseként a Magyar Érdemrend Lovagkeresztje kitüntetésben részesült. A kitüntetés dr. Fazekas Sándor vidékfejlesztési miniszter a Hagymányok Házában 2012. augusztus 17-én megrendezett ünnepség keretében adta át.

A díjátadást követően megkérdeztük *Luzsi Józsefet*, hogy mit jelent számára a kapott kitüntetés és milyen elképzelései vannak a magánerdő gazdálkodás jövőbeni fejlesztésével kapcsolatban?

„A díj átvételkor azt mondtam Miniszter Úrnak, hogy: „Munkatársaim nevében is köszönöm Önnek!” Úgy vélem, a kitüntetés elsősorban a magyar magánerdő elismerése, annak a több mint 20 éves munkának és az abban résztvevőknek a díjazása, akikkel együtt dolgoztam

a nagyon nehéz helyzetben lévő magánerdő-gazdálkodás fejlődése, elfogadtatása érdekében. Ez a díj jelzi, hogy magas szinten is tudomásul veszik és értékelik azokat az áldozatokat is, amelyeket a magánerdősök ez irányú tevékenységük során hoztak.

Aki kitüntetését kap, az óhatatlanul elgondolkodik a jövőn is. A magánerdő, a más művelési ágban lévő földtulajdonokhoz hasonlóan, várhatóan felértékelődik a közeljövőben. Ezért a hazai erre vonatkozó jogalkotás egyszerűsítése és az uniós támogatások intenzívebb, célzottabb felhasználása is mind nagyobb szerepet kell, hogy kapjon. A magánerdők gazdasági funkciójának erősödnie kell, hiszen jól látható, hogy mindinkább az ebből származó bevételekre kell támaszkodnunk – természetesen a rendelkezésre álló uniós és állami források mellett – a magánerdővel kapcsolatos közcélú feladatok, társadalmi elvárások teljesítésekor is. Nem utolsósorban pedig ezek a források teszik lehetővé, hogy a magánerdők munkahelyteremtő képességét, az ott alkalmazható emberek számát tovább növelhessük a jövőben.

A magyar magánerdősök és a MEGOSZ tagság nevében ezúton is szeretettel gratulálunk!

Dr. Sárvári János
ügyvezető elnök

Jó tudni!

MVH tájékoztatás a Natura 2000, a Fialat erdők ápolása és az Erdőszerkezet átalakítási jogcímek határozatairól, kifizetéseiről

Az ÚMVP Erdészeti Albizottsága a magánerdő-tulajdonosoktól és gazdálkodóktól kapott kérdések és megkeresések alapján tájékoztatást kért a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivataltól a címben szereplő erdészeti jogcímek határozathozatalainak és kifizetéseinek várható ütemezéséről. Köszönettel vittük kézhez augusztus 3-án az MVH alábbi választ, amit szíves tájékoztatásul közléstünk.

Dr. Sárvári János

ÚMVP MB Erdészeti Albizottság
elnöke

„Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM-rendelet alapján benyújtott kérelmek esetében a kifizetési határozatok kiállítására, illetve a megítélt támogatási összegek utalása előreláthatólag 2013 januárjában történik meg.

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a fiatal erdők állományneveléséhez nyújtandó támogatások részletes feltételeiről szóló 25/2012. (III. 20.) VM-rendelete kapcsán beérkezett

támogatási kérelmek kiállítására 2012. 3. negyedévében várható.

Az MVH és NÉBIH közötti delegálási szerződés módosítása aláírásra került, így megkezdődött a támogatási kérelmek kiállítása az Erdészeti Igazgatóságokon.

A kifizetési kérelmek folyamatosan benyújthatók a támogatási határozat jogerőre emelkedésétől számított két évig, de legkésőbb 2014. november 20. napjáig a 77/2012. (VI. 20.) számú MVH-közlemény alapján. Mivel a kifizetési kérelmek beérkezése folyamatos, a kérelmek ügyintézése és ellenőrzése, így a kifizetésük is folyamatosan fog történni. A támogatási határozat jogerőre emelkedése előtt beérkezett kifizetési kérelmek felfüggesztésre kerülnek a támogatási határozat jogerőre emelkedéséig.

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az erdőszerkezet átalakításához nyújtandó támogatások részletes feltételeiről szóló 139/2009. (X. 22.) FVM-rendelet alapján beadott kérelmek ügyintézése kapcsán az alábbi információkkal szolgálhatunk:

A 2011. évi kifizetési kérelmek ügyintézését a támogatási határozatok kézhezvételét követően tudjuk csak elkezdni. A támogatási határozatok generálása előreláthatóan 2-3 héten belül kezdődik el. (FAB jóváhagyás függvénye is) A 2012. évi kifizetések a 2011. évi kifizetések után kezdődnek el, a duplikációk kiszűrését követően. Hangsúlyozzuk, hogy de minimis korlátozással volt érintett a jogcím, ezért a nagy csúszás a támogatási határozatok meghozatala terén.

Természetesen az MVH mindent megtesz annak érdekében, hogy a kérelmek elbírálása, illetve a támogatási összegek folyósítása minél hamarabb megtörténjen.”

MVH

Meghívás a MEGOSZ 2012. évi napkori nagyrendezvényére

Tisztelettel értesítünk és várunk minden érdeklődőt a MEGOSZ nagyrendezvényére 2012. szeptember 28-án (pénteken) Napkoron, ahol a házigazda a Napkori Erdőgazdák Zrt. lesz. Az esemény egyben a XVI. Erdők Hete rendezvénysorozat megnyitója is. A rendezvény meghívóját, a regisztrációs lappal együtt, mindenki elérheti a MEGOSZ honlapján (www.megosz.org), valamint az Országos Erdészeti Egyesület, a FAGOSZ és a Forestpress honlapokon is.

Erdészüdvözléssel:
a MEGOSZ Elnöksége

Az er(d)ő legyen veled!

A tavalyi MEGOSZ nagyrendezvény után ismét színvonalas és rendkívül hasznos találkozóval rukkolt elő a Bodor Dezső Károly által vezetett Ihartú Erdészeti és Faipari Kft., 2012. augusztus 31-én, Szentgálon. Az előadásokat tartalmazó szakmai vita, kerekasztal-beszélgetés követte, amelynek során terítékre került szinte valamennyi vidékfejlesztési erdészeti jogcím, a hatályos jogszabályokkal kapcsolatos problémák és a magánerdős közfoglalkoztatás témaköre.

A rendezvényen a következő előadások hangzottak el:

Lőrincz Leó főosztályvezető (BM): A közfoglalkoztatás 2011-12. évi tapasztalatai, a 2013. évi lehetőségek.

Decsák Tamás szakreferens (VM EHV): A jelenleg érvényben levő és a

2014-2020-as EU-s költségvetési időszak erdészeti jogszabályainak összhangja, és a várható főbb változások

Regős János osztályvezető (MVH): A folyamatban lévő jogcímek ellenőrzési elvárásai, determinációja a következő költségvetési időszakban.

Nagy Frigyes igazgatóhelyettes (Veszprém Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatóság): Az új körzeti erdőterv-határozatok igazgatási és EU-s pályázati szempontból.

Hegyi István osztályvezető (Veszprém Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatóság): Az erdészeti jogcímek benyújtásával, kezelésével kapcsolatos ellenőrzési tapasztalatok.

Schiberna Endre egyetemi docens és **Horváth Kitti** doktorandusz (Nyu-

gat-magyarországi Egyetem Erdőva-gyon-gazdálkodási és Vidékfejlesztési Intézet) a PEFC Erdőtanúsítási rendszerről tájékoztatták a jelenlévőket.

A délutáni program során **Nyull Balázs** ügyvezető igazgató (DIGITERRA) mutatta be a sokoldalúan hasznosítható, magánerdő-gazdálkodásra kifejlesztés alatt álló DIGITERRA SILVA rendszer már működő moduljait.

A délelőtti előadások anyagát és a délutáni fórumon elhangzott kérdéseket, kapott válaszokat a MEGOSZ külön kiadványban tervezi megjelentetni, amit a szeptember 28-i MEGOSZ nagyrendezvény és Erdők Hete nyitó esemény résztvevői kaphatnak először kezhez, majd közzéteszük Szövetségünk honlapján is.

Köszönet az előadóknak a kiváló előadásokért, a szervezőknek a tartalmas programért!

Dr. Sárvári János

Erdőkárosító sportok, hegyromboló fenegyerekek

Gerely Ferenc – OEE Erdei Sportok Szakosztálya

A szabadban történő sportolás fontossága megkérdőjelezhetetlen. Az erdei sportok jelentősége a rekreációban nemzetgazdasági szintű. Sajnos vannak ezek között olyan tevékenységek is, amik az erdőt, a természetet óhatatlanul károsítják. Ezek elsősorban az üzleti háttérrel ösztönzött adrenalin-szint-fokozó sportok, mint a motorozás (motorkerékpár, quad stb.) és az egyre nagyobb mértékben terjedő downhill (DH) kerékpározás.

Az OEE honlapján idén májusban beszámoltunk egy különleges játékszerről, a downhill rollerről. Ez egy olyan sporteszköz, amivel hegyen-völgyön és terepen lehet közlekedni, hasonlóan a terepkerékpárhoz. Ennek a kerek szerkezetnek és a hozzá hasonló adrenalinserkentő más járműveknek a lovagai folyamatosan és ellenállhatatlanul fokozzák támadásukat az erdő ellen. Nem kis gondot okoz ez az erdészeknek és természetvédőknek. De ahogy a híradásokból értesülhettünk, még az erdőn kívül is lehetnek problémák az adrenalin-vadászokkal. Ezek a sportok ugyanis agresszivitást igényelnek, következként gyakorlóik többségében fenegyerekek (ezt nem sértő módon kell értelmezni). Kordában tartásuk, fegyelmezésük nem könnyű feladat.

Mi is valójában a helyzet, milyen hatása van és lehet ezeknek a tevékenységeknek, mit lehetne és kellene tenni? Sok-sok kérdés felmerül, sok ötlet születik, de igazi megoldás csak akkor várható, ha pontosan megértjük a jelenséget, a szereplőket és mérnöki módon megtervezve lehetőséget kínálunk a legális megoldáshoz.

A downhill (értelem szerinti fordításban „völgymenet”) kerékpározás komoly fizikai és ügyességi felkészültséget igénylő sportág. Mint a fogyasztói társadalom arculatának egy szelete, világszerte hódít, nagyon jól illeszkedik a mai fiatalság kihívásokat kereső igényeihez. A DH fontos a sportok sorában, mivel keménységre, bátorságra, helyzetfelismerésre nevel. Más sportágak, mint pl. az alpesi sízés kiegészítője is lehet. (E sorok írója nem tagadja, hogy hajdanában mint alpesi síző nyári bátorság-növelő edzéseként a soproni

Károly-magaslatról görkorcsoollyával száguldozott lefelé az erdei ösvényeken és utakon.) A naponta megjelenő és csábító módon tált technikai újdonságok vásárlásra ösztönzik a fiatalokat és ha már megvették, használni is szeretnék a drága és menő felszerelést. Ez a kerékpár-kereskedelemnek tagadhatatlanul nagy üzlet. Egy ilyen kerékpár árára jellemző, hogy használtan már 200 ezer Ft-ért lehet viszonylag jól kapni. Az új és jó kerékpárok ára elérheti a 3 millió Ft-ot is. Nagyon nagy szerepe van a DH elterjedésében a személyes megjelenítésnek, a menőség bizonyításának a fizikai képességek és vakmerőség határainak feszegetésével. A profik pedig nagyon komoly versenyeken mérik össze tudásukat. Ennek a sportágnak ma már tér kell, létezését és szereplőit semminek tekinteni nem lehet.

A DH mint szakági sportág szerepel a Magyar Mountain Bike Szakági Szövetség (MMBSzSz) keretein belül. Arról nincs adatunk, hogy a Budai-hegyeket rongálók közül hányan tartoznak a szervezett sportolók közé. Feltételezhető, hogy többségük amatőr és nem tagja sportegyesületnek. 2009 novemberében az OEE Erdei Sportok Szakosztálya a Pilisi Parkerdő Zrt.-vel közösen egyeztetést tartott a MMBSzSz vezetőségével, akik akkor határozottan elhatárolták magukat a renitenskedő kerékpárosoktól. A helyzet megoldására született javaslatok közül semmi nem valósult meg. Szükséges tudni, hogy a hegyi-kerékpárosok még abban az évben kiadták etikai szabályzatukat. Amennyiben ezt a szervezetlen körülmények között sportoló DH-sok betartanák, sokkal kevesebb gond lenne.

Az érem másik oldala viszont a természetkárosítás és az erdőben tartózkodók zavarása, veszélyeztetése. Ha csak a Budai-hegyek egyre szaporodó eróziós árkait nézzük már elég indokot találunk arra, hogy ezt a tevékenységet megfelelő irányba tereljük. A Tündérszika hajdani sétaújtaira és virágos dólomit lejtőire rá sem lehet ismerni, a védett növényfajok élőhelye fokozatosan megszűnik. A János-hegy kerékpárosok okozta eróziójának nyomait már Pestről is látni szabad szemmel. A DH pálya

esésvonal irányú, jellemzően szűk nyomvonal a fák között, kilógó gyökerekkel, kikoptatott árokszerű nyomvonnallal, mesterségesen kiépített emelt kanyarokkal és ugratókkal. Mindez a faállomány szívében, elszomorító látvány. Az embernek az az érzése, hogy az erdőben büntetlenül bármit meg lehet tenni. Sok a panasz a Fogaskerekűn való konfliktusoktól kezdve a sétáló, kocogók és szabályosan kerékpározók részéről is. A jelenség kordában tartására tett eddigi kísérletek nem jártak sikerrel. A tiltás és büntetés eddigi gyakorlata keveset ér (a tiltott tevékenység újzése az adrenalin-szintet még inkább fokozza), más megoldásra van szükség.

Az ügyben leginkább érintett a kerületvezető erdősz, Jorzsits Miklós (Pilisi Parkerdő Zrt. Budapesti Erdészet). Kerülete a legfrekvenciáltabb magyarországi erdőterület, a János-hegy, Sváb-hegy nagy részére, valamint a Hárs-hegyre és közvetlen környékére terjed ki. Ez Budapest legnépszerűbb kiránduló és szabadidősport területe. A terepviszonyokból és a megközelíthetőségből adódóan a DH kerékpárosok legkedveltebb lejtői is itt találhatóak. Délutánonként és hétvégeken a DH lovagok egyénileg és csapatokban érkeznek a hegyre első sorban a fogaskerekű vasúttal. Könnyű felismerni őket különleges kerékpárjukról, bukósisakjukról, védőfelszerelésükéről. A DH kerékpár, kiépítése és súlya miatt hegymenetre nemigen alkalmas, amellet 250-300 m szintkülönbséget feltekerni igen fárasztó dolog. Egyébként nem a hegyre tekerés a sportág lényege. A fogaskerekű segítségével viszont a fiatalok többször is fordulhatnak naponta.

A fő problémák:

- a tiltást teljes mértékben figyelmen kívül hagyják;
- elbontják a kiépített terelőkorlátokat;
- nagyon sok útvonalat használnak, esetenként mesterséges akadályokat is kiépítenek;
- a felhagyott útvonalak helyett folyamatosan újak keletkeznek;
- zavarják és veszélyeztetik a sétálókat, kocogókat és az utakon szabályosan közlekedőket;

- mivel nagy sebességgel zúdulnak le a szűk ösvényeken, a sétatutak keresztvezésekor balesetveszélyt jelentenek;

- sok esetben nemcsak köz- hanem önvészélyesek is, ezt több súlyos baleset is bizonyítja;

- rongálják az erdei sétatutakat, és az erdőtalajt, elősegítik eróziós árkok keletkezését;

- megszólítás és figyelmeztetés esetén gyakran agresszívek.

Két éve a Budapest Erdészet és a Duna-Ipoly Nemzeti Park már szervezett közös akciót a DH-sok megfélemezésére, de ez különféle okok miatt nem folytatódott. Ebben állítólag közrejátszott a befolyásos DH-s kapcsolatok részéről érkező nyomás is.

A megoldás elméletileg egyszerű: egy arra alkalmas helyen ki kell építeni egy megfelelő infrastruktúrával rendelkező pályát. A legális lehetőség birtokában szigorú ellenőrzéssel és büntetéssel sikeresebben lehet csökkenteni az illegális tevékenységet. Mert ha nincs legális lehetőség, a tiltás és szankciók ellenére partizán módszerekkel tovább folytatódik a hegyrombolás.

A Duna-Ipoly Nemzeti Park részéről Halász Antalnak, az Erdészeti, Vadászati és Őrszolgálati Osztály vezetőjének véleménye gyakorlatilag egyezik az Erdészet álláspontjával. A János-hegy és a Hárs-hegy térségét mindenképpen mentesíteni kell a kerékpárosoktól, mi-

vel veszélyeztetik a gyalogosokat, azon belül is elsősorban a kisgyermekeseket. Szerinte is a legális lehetőségek megteremtése a megoldás. A Hármashatár-hegy térségében már építettek ki pályákat a terepkerékpárosok részére. A DH kedvelőinek is meg kellene teremteni ott ezt a lehetőséget.

Lehetne külföldi példákat emlegetni, de ma már be lehet mutatni hazai fejlesztéseket is. Eplényben a sípályák infrastruktúrájára alapozva épült ki DH pálya és az országban még több helyen van lehetőség legális módon gyakorolni ezt a nem éppen természetkímélő, de férfias sportot.

Annak érzékelésére, hogy mennyire veszélyes tevékenységről van szó, utalnak a DH pályák szabályai. Csak a szigorú kötelezettségek és tiltások betartásával szabad igénybe venni a pályákat és ennek tudomásulvételét a kerékpáros egy felelősségi nyilatkozat aláírásával igazolja. Ez is azt támasztja alá, hogy szabályozatlanul, ellenőrzés nélkül és bárhol ezt a sportot nem lenne szabad gyakorolni. Ebben a tekintetben már nem csak az erdő és az erdőben tartózkodó közönség védelméről van szó.

A Budai-hegyek megtisztítása a DH-soktól csak akkor lehet sikeres, ha rendezett körülmények közé tereljük őket. Mivel ezt a folyamatot megállítani nem lehet, néhány hektárt feláldozva downhill pályát – esetleg többet is – kellene kialakítani. Ezeket a pályákat fel kell szerelni a megfelelő infrastruktúrával (felvonó, kiszolgáló épület stb.) és a ma partizán módjára bujkáló fiataloknak csábító lehetőséget kell térítés ellenében teremteni kedvenc sportjuk űzéséhez. Nem hiszem, hogy ez erdészeti feladat lenne, de annál inkább ennek kezdeményezése a kényes területek tehermentesítése érdekében. A pályák építésére áldozhatnának a jelenség elsődleges haszonélvezői: a kerékpárt és felszerelést gyártók és kereskedők. E mellett viszont a legszigorúbban kell a renitensekkel szemben eljárni. A jogi és szervezeti keretek ehhez már most is adottak.

A Szombathelyi Erdészeti ZRT. eladásra meghirdeti az alábbi használt járműveket és gépeket:

- 1 db LADA NIVA 4x4 szgk.
- 1 db KAMAZ 43101 6x6 erdészeti rakoncás tgg.
- 1 db E-400 egytetemes esztergapad
- 2 db RÁBA 6x6 erdészeti rakoncás tgg. KCR-70 tip. daruval
- 1 db RL-2 erdészeti ültetőgép (hiányos)
- 1 db CITROEN Berlingo 1.9D tgg. (motorhibás)

A gépenkénti leírás fotókkal megtekinthető a Társaság honlapján - <http://www.szherdeszet.hu/>.

Érdeklődni munkaidőben Szegletes Ottó-nál a 06/30/93-65-644, illetve a honlapon található hirdetésben megadott gépesítési műszaki vezetőknél telefonon lehet.

Az árajánlatokat kérjük levélben a Szombathelyi Erdészeti ZRT. (9700 Szombathely, Saághy István u. 15.) címére vagy e-mailen a titkarsag@szherdeszet.hu címre megküldeni.

A zselnicemeggy rovarvilága

Dr. Lakatos Ferenc – NYME EMK Erdőművelési és Erdővédelmi Intézet

Egy növényfaj vagy fafaj rovarközösségét elsősorban rokonsági köre, illetve a növényben található speciális anyagok határozzák meg. A zselnicemeggy esetében ez egyrészt a Rosaceae családot jelentő (amin belül jelentős számú a polifág rovar/károsító), másrészt olyan mérgező anyagokat, mint az amigdalín, ami a mandulafélékhez hasonlóan megtalálható a zselnicemeggy levélében és termésében. Ezek után nézzük, milyen rovarokkal is találkozhatunk egy zselnicemeggyfa alapos vizsgálata során!

Lombozaton és lombkoronában előforduló rovarok

A gubacsatkák által készített gubacsokban kitűnő helyet találnak maguknak a tetűatkák, a zselnicén például a *Dendroptus fennicum* nevű faj.

A növénytetvek közül több faj egyedei is szívogathatnak a zselnice levelein, de igazán gazdaspecifikus fajt nem találunk közöttük. A pajzstetvek (Coccidae) közül is talán csak a szép hosszú nevű *Palaeolecanium bituberculatum* fajt lehetne kiemelni, mint kifejezetten *Prunus* és *Padus* nemzetséghez kötődő fajt. Igaz, a *Parthenolecanium corni* faj egyedei legalább ilyen valószínűséggel fordulhatnak elő rajta.

Nevével ellentétben a kék égerlevelész (*Agelastica alni*), igen polifág faj révén, előszeretettel rágja meg többek között a zselnicemeggy leveleit is. Előfordulhat, hogy egy terület égereseiben tömegszaporodása következik be, és ezt követően vagy ezzel párhuzamosan a környező fák leveleit, sőt a zselnice esetében a virágait is megrágja.

Aknázó életmódú a galagonya bolhaormányos (*Rhambus oxyacanthae*). A nemzők csak lyuggatják a leveleket, majd nyár végén a lerakott petékből kikelő álcák (akár 5-6 is levelenként) a lombozathullásig a levelekben aknáznak. Itt is telél át az álca, ahol a következő év tavaszán bebábozódik.

Gyakran találkozhatunk a zselnice leveleit, hajtásait, sőt, esetenként egész koronaszakaszokat magába foglaló szövedékekkel. A következőkben kiderül, hogy alaposan szemügyre kell venni ezt a szövedéket ahhoz, ha meg akarjuk állapítani mely faj egyedei felelősek is érte! Célszerű az álcák után kutatni először, hogy legalább azt meg tudjuk állapítani, hogy lepkéhernyő vagy egy levéldarázs álhernyója a ludas. Anélkül, hogy a rovarban előadás részleteibe merülnék, a lábak számára hívnám csak fel a figyelmet. Itt ez a döntő.

A zselnicemeggyen előforduló rovarok igencsak népes társaságából talán csak a pókhálós kecskerágómolyt (*Yponomeuta evonymella*) tekinthetjük károsítónak. Nevével ellentétben fő gazdanövénye a zselnice. Kisebb-nagyobb rendszerességgel visszatérő lombfogyasztója annak, esetenként jelentékeny lombvesztést is okozhat. A lepkék a nyár második felében jelennek meg, és az azt követő napokban már párosodnak is. A nőtény a tojásait a rügyekre rakja le. A kikelő hernyók bebújnak a rügypikkelyek közé és itt telelnek át. Tavasszal a rügyfakadással egy időben aktivizálódnak. A hernyók laza szövedéket készítenek és ennek védelmében rágnak (1. ábra). Vagy a koronában, vagy a cserjeszintben bábozódik, többnyire nagyobb csoportokban. Károsítása a tavaszi hajtásokra koncent-

trálódik, így a fákat elpusztítani visszatérő kártételével sem tudja.

Egy további lepkefaj, a tarkamolyokhoz (Plutellidae) tartozó pókhálós gyümölcsmöcsfaj (*Scythropia crataegella*) az első stádiumban még a levélben aknáz, majd áttér a levéllemez fogyasztására. Ekkor már ez a faj is laza szövedéket készít, melynek belsejében több hernyó is megtalálható egyidejűleg. Ebben a laza szövedékben bábozódik és telél át.

A sodrómolyok (Tortricidae) közül az őszi levélmoly (*Acleris umbrana*) és a májusfa fűrómoly (*Phtheochroa schreibersiana*) emelendő ki. Az előbbi faj hernyója végig az összeszórt levelek között, míg az utóbbi faj hernyója kezdetben az összeszórt levelek között, majd fiatal hajtások belsejében rág.

A bagolylepkék (Noctuidae) közül több faj hernyója is fogyaszthatja a zselnice leveleit. Ezek többnyire polifág fajok (pl. bolhafű bagolylepké – *Mamestra persicariae*, változékony fésűsbagoly – *Orthostia incerta*, foltos fésűsbagoly – *O. gotthica*, fahéjszínű zsírosbagoly – *Amphipyra pyramidea*, ...) és nem kötődnek szorosan a fafajhoz.

A gyapjaslepkék családjából (Lymantriidae) természetesen az 'első számú közellenség' gyapjaslepké is elfogyaszthatja a leveleit, de inkább csak akkor, ha már mást nem talál. A család fajai közül sokkal valószínűbb az arany-

1. ábra. A kecskerágómoly (*Yponomeuta evonymella*) hernyói (Fotó: Milan Zubrik, NFC)

2. ábra: A nagy kéregszű (*Scolytus mali*) rágásképe (Fotó: Lakatos Ferenc)

farú pille (*Euproctis chrysoorrhoea*) megjelenése.

Tömegszaporodása esetén a gyűrűs lepke (*Malacosoma neustria*) jellegzetes kék-sárga-fehér-fekete sávózású hernyója is megjelenhet rajta. Szintén találkozhatunk a levelein táplálkozó, hátán feltűnő fekete-barna mintázatot, hasi oldalán fehéres színezetet viselő hernyókkal, melyekből aztán a szép galagonya-lepke (*Aporia crataegi*) fejlődik ki.

A szövődarazsak családjában (Pamphiliidae) több kertészeti károsítót is találunk, melyek esetenként jelentős problémát okoznak almásokban, körtésekben és birsalmán. Néhány közülük (pl. *Neurotoma iridescens*) megjelenhet a zselnicén is. Valamennyi faj a hajtásokat és a leveleket is magába foglaló laza szövetekben rág. A jellegzetes sárga színű álhernyók ebben töltik idejük nagy részét.

A buzogányos levéldarazsak (Cimbicidae) közül több faj fordul elő a *Prunus* és *Padus* nemzetség növényein. Ezek közül talán a mediterrán elterjedésű, de hazánkban is megtalálható *Cimbex quadrimaculatus*-t kell megemlíteni, mint egy olyan rovarfajt, ami a klímaváltozás hatásaként esetleg kárt okozhat. Jelenleg igen ritka fajként tartjuk számon.

A levéldarazsak (Tenthredinidae) családjába tartozó füstösszárnyú levéldarázs (*Caliroa cerasi*) cseresznyések és meggyések kártevője. Ezen túl előfordul a zselnicén is, de ritkasága miatt nem tekinthető károsítónak ebben az esetben. A *Caliroa* nemzetségbe további fajok is tartoznak, melyek megjelenhetnek a zselnice levelén. Ezek elkülö-

nítése gyakran még a szakembereknek is problémát okoz. Valamennyi fajra jellemző a levelek vázaitása (a vékony levelek éppen maradnak), illetve a levéllemezen többnyire társasan rágó, csillagóan fekete/sötétbarna meztelencsigaszerű álcák.

Virágon/termésen előforduló rovarok

A sodrómolyok (Tortricidae) közé tartozó kőkényvirág tükrömoly (*Pammene spiniana*) és galagonya magrágómoly (*Pammene rbediella*) is fogyasztja a zselnice virágzatát, majd később a termést.

A zselnice termésében fordul elő a mandula magdarázs (*Eurytoma amygdalis*), ami alapvetően – ahogy az a nevéből is látszik – a mandula kártevője, de több *Prunus* és *Padus* faj terméskezdeményében is megél. Jelenleg nincs egységesen elfogadott nézet arról, hogy a faj őshonos-e nálunk vagy behurcolták. Az utóbbi esetben a behurcolás már több éve, évszázada megtörténhetett. Egy biztos, a terméskezdeményben található amigdalin nem jelent korlátozó tényezőt a rovar számára, hiszen fő gazdanövényén szintén megtalálható ez a vegyület.

Faanyagban és kéregben előforduló rovarok

A fában és kéregben előforduló rovarfajok közül igen sok polifág, nem támaszt különösebb igényt a gazdanövény iránt. Ezek minden további nélkül előfordulhatnak a zselnicén is. Néhány kiemelt faj, melyek gyakorisága nagyobb lehet a többinél a következő. A létracincér (*Saperda scalaris*) álcája a kéregben rág és ha az megfelelő vastagságú, akkor itt is bábozódik. Amennyiben vékonyabb, akkor befúr a

fatestbe. Gyakori, közönséges faj, de kártételéről nem beszélhetünk.

Különleges életmódúak a *Magdalis* fajok. A nőtények a vékony hajtások kérgére rakják le petéjüket. A kikelő álcák befurakodnak a hajtás belsejébe és ott készítik járatukat. A rágás következtében a hajtás elhal. Ritkán következik be tömeges kártétel, de egy-egy elhalt fiatal hajtással gyakran találkozhatunk. Nem csak a zselnicéhez kötődnek, szinte minden fás növénynek megvan a maga *Magdalis* faja. A *Padus* és *Prunus* nemzetség fajain elsősorban a *M. ruficornis* faj fordul elő.

A szűbogarok közül a szijácsszűk (*Scolytus* fajok) letört ágakon, kivágott törzseken hamar megtelepednek. Érdekes megjegyezni, hogy nagyon sok fajuknak (pl. *S. scolytus*, *S. laevis*, *S. multistriatus*, *S. kirschii*) a *Prunus* és *Padus* nemzetségen túl az *Ulmus* nemzetség (szilek) tagjai a fő gazdanövényeik. Gyümölcsfákon általánosan elterjed a nagy kéregszű (*S. mali*) és a kis kéregszű (*S. rogulosus*). A szijácsszűkra jellemző egykarú, rostirányú anyamenet jól mutatja jelenlétüket (2. ábra).

A szűbogarok népes csoportjából (szándékosan nem családokat írok, mert az újabb rendszertani besorolás szerint a szűbogarok az ormányosbogarak családjának egy alszaládját alkotják) persze további fajok is kötődnek a zselnicéhez. Ilyen például a *Lymantria aceris*, amely a nevéből adódó juharfajokon túl a zselnicén is gyakori. Elpusztult vékony ágakban fejlődik ki. Ilyen faj a *Taphrorychus villifrons* is, amely a tölgyek, a bükk és számos más faj mellett a zselnicén is sikeresen szaporodik. A fában költő, igen polifág szűfaj pedig a varratos bükkészű (*Trypodendron domesticum*), jellemző gyorsan megkezdő meneteit itt is megtalálhatjuk.

Új belépők

Bp. HM Helyi Csoport: Fácányi Zsombor egyéb felsőfok;

Miskolci Helyi Csoport: Bukovenszky József erdésztechnikus;

Szívós Balázs erdésztechnikus;

Nagykanizsai Helyi Csoport: Kovács Zsolt erdésztechnikus,

Ernsz Tamás egyéb felsőfok,

Czigány Gábor erdésztechnikus,

Povics Noémi erdőtérképész,

Knausz Péter erdőtérképész;

Szombathelyi Helyi Csoport: Aranyos Péter erdőtérképész;

Kaposvári Helyi Csoport: Kovács

László egyéb felsőfok;

Veszprém HM Helyi Csoport: Huiber György egyéb

felsőfok,

Sashalmi Viktória Katalin egyéb felsőfok;

Baranya megyei Helyi Csoport: Lovas István erdésztechnikus;

Rába-menti Erdőgazdálkodási és Vadgazdálkodási Helyi Csoport: Rácz Róbert egyéb középfok;

Pápai Helyi Csoport: Kovács Attila erdőtérképész,

Németh Tamás erdésztechnikus;

Erdélyi Helyi Csoport: Korpos Attila erdőtérképész;

Kecskeméti Helyi Csoport: Utasi Gabriella erdésztechnikus;

Egyéni tag: Esztó Kinga erdőtérképész.

Magyar erdészek a Vasér patak völgyében

Augusztus közepén a romániai Máramarosba látogatott a NYÍRERDŐ Zrt. nyolctagú küldöttsége.

Aknasugatagon találkoztak Adrian Danci erdőmérnökkel, a Máramaros megyei Erdőigazgatóság igazgatójával. Juhász Lajos vezérigazgató-helyettes az Országos Erdészeti Egyesület nevében megköszönte Danci igazgatónak és munkatársainak az együttműködési szándékot, amelynek eredményeként a közeljövőben közösen avatják majd fel – az ebben a városban született – Wagner Károly emlékkövét.

A Visói Erdészet területére érkezve először helyi erdészeti vezetőkkel, fakitermelő és fafeldolgozási vállalkozókkal találkoztak, majd megtekintettek egy helytörténeti múzeumot. *Felső-Visó* polgármesterének szívélyes hangvételű köszöntőjét követően lehetőség nyílt a Vasér-völgyi kisvasút alsó rakodójának megtekintésére.

A Keleti-Kárpátok Máramarosi havasainak öt, hosszan elnyúló gerince mély völgyeket vesz közre. Ezek egyike a vízválasztót jelentő ukrán határtól Felső-Visóig terjedő 62 kilométer hosszú *Vasér patak* völgye. A terület zöme erdő, amiből 23,6 ezer hektár az államé. Háromezer hektárnyi erdő a város, illetve az erdőbirtokosság tulajdonában van, ezek az alacsonyabb fekvésű részekben borítják a hegyoldalakat.

Az 52 km hosszú, 760 mm nyomtávú kisvasutat a két világháború között építették, történetét – fával fűtött vasúti kocsiban utazva – Sajerli Mihály erdőmérnök ismertette a vendégekkel. A gőzmozdony vontatta szerelvény 10 km/óra sebességgel, négyórás hegymenet után érte el az Erdészet pihenőházát. A vasúti alépítményt az állami erdőgazdaság tartja fenn, a gördülő állomány vállalkozói tulajdonban van. Az

alsó rakodóra leérkező fáért és a szállított turistákért - szerződés szerinti egy-ségár alapján - fizet a vállalkozás az alépítményt fenntartó állami erdőgazdaságnak.

Szakszerűen kezelt bükkösök, majd fenyvesek között felfelé kapaszkodva számos vízépítési különleges megoldást láthattak a magyar erdészek a Vasér patakon. A szűk völgyben erdészeti rakodók, néhány – csak nyáron lakott – szolgálati lakás, vasútüzemet kiszolgáló létesítmények és kis csemetekertek jeleztek a rendszeres erdőgazdálkodást. Mind a bükköt, mind a lucfenyőt fokozatos felújító vágással kezelik. Ahol valami miatt kevésbé sikeres a felújulás, csemetével pótolják. A hatvanöt éve példátlan idei aszályban a kefesűrű fenyő újulatokban a vezérhajtás idei magassági növekedése meghaladja az 50 centimétert.

Az évi 55 ezer köbméter fa kitermelése és leszállítása mind az erdészeket,

erdei munkásokat, és vasutasokat, mind technikát alaposan próbára teszi. Télen a vidéket magas hó borítja, erdei munkára nincs lehetőség. November elején a völgy kiürül, embert, állatot, gépeket az alacsonyabb fekvésű, városközeleli telepkekre mentik, s hóolvadásig – ami itt meglehetősen későn következik be – a festői völgy kiürül.

A NYÍRERDŐ munkatársai látogatásuk második napján – most dízelmozdony vontatta vasúti szerelvényből – újra megcsodálhatták a jelentős turisztikai vonzerővel rendelkező, ámbar infrastruktúrával még nem eléggé ellátott völgyet, gyönyörködhetek néhány nyár végén pompázó hegyvidéki lágyszárú növény színes virágjában, és tiszteleghetnek az első világháborúban hősi halált katonának – erdészek által gondozott – sírkertjében a hősök emléke előtt.

Kovács Gábor

Sz.–Sz.–B. Megyei Helyi Csoport

Fotó: **Fekete György**

Szakmai tanulmányút Németországban

2012. június 25–30. között a Szombathelyi Erdészeti Zrt., a Fertő Hanság Nemzeti Park és a HM Budapesti Erdőgazdaság Zrt. munkatársai közös tanulmányúton vettek részt, melynek keretében Németországban a türingiai és a bajor tartományban, Ausztriában pedig a Stift Schläglben alkalmazott erdőgazdálkodással ismerkedtek.

Ausztrián keresztül jutottunk el türingiai első úticélunk helyére, egy Erfurt melletti kisvárosba, Arnstadtba, ahol esti megérkezésünk után a türingiai erdészeti – túlnyomórészt a természetszerű erdőgazdálkodás helyi sajátosságairól és közjóléti – feladatokról tájékoztattak minket. Tübingiában 36%-os erdőültetéssel rendelkeznek, a gazdálkodáshoz szükséges bevételt egyrészt a gazdasági tevékenységükből (elsősorban faanyagértékesítés), másrészt állami finanszírozásból (közjóléti feladatok) teljesítik. Újdonság nálunk, hogy 2012. január 1-jétől az addig együtt lévő gazdálkodási és hatósági feladatkörök különváltak.

A terepi programok során először a Hainach-Werratali Erdészethez mentünk, ahol jelenleg 6500 ha bükkösben száraló gazdálkodás történik. A térség-

geztük. A gyakorlati jelölésnél mindenki elmondhatta saját véleményét. Vendéglátónk szerint a gyérités során a vezérelv az, hogy legalább 8-10 m hosszú ágtiszta törzsű legyen a V-fa, ugyanis a fa magasságának alsó 25%-ában van a fa értékének 80-90%-a és az elégséges növtér biztosítása miatt legalább 12 m-re kell egymástól elhelyezkedniük.

A gyérités jelölés után egy tavaly végrehajtott száralóvágást néztünk meg a benne lévő vadkár kísérleti parcellával együtt. Fakitermelésükre jellemző a hosszúfas munkarendszer forwarderes közelítéssel. A vadkár mintaparcellán kívül és belül, a könnyebb összehasonlítás végett mesterségesen hegyi juhar csemetéket ültettek, melynek nagyságában szemmel láthatóan jelentős eltérés volt, annak ellenére, hogy átlag 8 db/100 ha az őz terítéknagysága.

Tübingia után Bajorországba a Bajor Államerdészet Ebrachi Erdészetihez utaztunk, akik 17 100 ha területen gazdálkodnak, melyből 16 500 ha erdő, az élőfakészletük 305 m³/ha, a növedék 8,5 m³/ha, a kitermelés pedig 6,4 m³/ha. 60 fő saját dolgozó van és sok vállalkozás tevékenykedik itt. A legfontosabbnak azt az alapelvet vallják, hogy az erdő valamennyi funkciójának együttes optimalizálása a cél, nem pedig csupán

egyetlen rendeltetés kiemelése. Éves bevételük 5,5 millió euró, amely összeg önmagáért beszél. A terepi helyszíneken – először Handtalgrunban, majd Burgebrachban – is hangsúlyozták, hogy a természetszerűségnek és a faanyagnyerésnek együttesen kell teljesülnie. E szemlélet jegyében bükkös erdő száralásának gyakorlati jelölését végeztük. A 70 cm-nél vastagabb jó minőségű törzsek biztosítják az árbevételt, a vastag, de a csak tűzfának való egyedekből pedig maradhat vissza a természetnek is. A tölgy fajjal száralása nehezebb történet, ahol a bükk is jelen van, ugyanis a bükk az idő folyamán árnyéktűrőse miatt kiszorítja a tölgyet.

Éppen ezért – a kívánatos elegyarány és elegyfajok megtartása miatt – a száraló erdőben is szükséges az ápolás, a jó minőségű egyedeket kell segíteni, és az un. biotóp fákat meghagyni. A kiszáradt lucosok helyét – melyeket utunk során láttunk – a jegenyefenyő veszi át. A fakitermelés túlnyomórészt vegetációs időn

kívül történik, ezért sok erdei munkás idény jelleggel dolgozik. A nyári időszakban sem télenkednek ezek az emberek, hanem mindenki próbálja a jövődelmét kiegészíteni. Erre jó példa a bennünket borkóstolóra invitáló úr, aki 5 ha szőlőt művel családi gazdaságában a fakitermelési szezon „kipihenéseként”.

Bajorországból hazafelé Ausztriában, a Stift Schläglben működő apátsági erdőgazdálkodást tekintettük meg.

A folyamatos, színvonalas szakmai ismeretszerzés mellett kulturális programra is szakítottunk időt, Erfurtban és Bambergben egy-egy estés városnézéssel „hígtottuk” a tömény szakmai programokat.

A tanulmányútról összefoglalva el kell mondani, hogy a résztvevők számára nagyon sok új, hasznos ismeretet nyújtott, melyeket remélhetően sikeresen fel tudunk használni a jövőben a magyar állami erdőgazdálkodás javára.

Kép és szöveg: **Török Imre**
Szombathelyi Erdészeti Zrt.

ben az erdőbirtokosságoknak nagy hagyománya van, vendéglátóink kb. 4500 ha birtokossági erdőt kezelnek. Az átlagos növedék 8,5 m³/ha, melyből 6,6 m³/ha faanyagot termeltek ki, így élőfakészlet-felhalmozás történt a területen. Céljuk a hektáronkénti 350 m³-es élőfakészlet beállítása.

Érdekes, hogy nem foglalkoznak őz esetében kilövési tervvel, hanem egyszerűen csak lövik. Németországban – elmondásuk alapján – télen is lehet az őz, akár hajtásban is.

Az Erfurt-Willrodi Erdészet Siegelbach kerületében terepi helyszínen a bükk száraló erdőgazdálkodás ismertetés mellett bükk törzskiválasztó gyérités jelölését vé-

Erdész kitüntettek augusztus 20-i állami ünnepünk alkalmából

Államalapító Szent István ünnepe, augusztus 20-a alkalmából állami és miniszteri kitüntéseket adott át **dr. Fazekas Sándor** vidékfejlesztési miniszter, aki első királyunk intelmeit mai napig ható útjelzőnek nevezte a Kárpát-medencében élők számára. Az ünnepséget a Hagyományok Háza zsúfolásig megtelt dísztermében rendezték. Örömmel számolhatunk be róla, hogy ismét számos erdész kollégánk, egyesületi tagunk vehetett át rangos elismerést.

Az államalapításhoz kapcsolódó ünnepségsorozat részeként, Pálinkás József az MTA elnöke, augusztus 21-én az Akadémia Székházában további tizenhét tudósnak adta át a Magyar Érdemrend Tiszti- és Lovagkeresztjét, illetve Magyar Arany és Ezüst Érdemkeresztjét, köztük az erdészeti tudományok képviselőjének is.

A Magyar Érdemrend Lovagkeresztje kitüntetést vehette át Fazekas Sándor minisztertől:

Dr. Bondor Antal, professor emeritus, az OEE tiszteletbeli tagja, a magyar erdők szolgálatában végzett hat évtize-

des munkássága elismeréseként, 80. születésnapja alkalmából.

Luzsi József, a Magán Erdőtulajdonosok és Gazdálkodók Országos

Szövetsége elnöke, a magyar magán-erdő-gazdálkodás fejlesztése érdekében végzett munkája, a kapcsolódó jogszabályok, és a vidékfejlesztés erdészeti jogcímeinek előkészítése során kifejtett tevékenysége elismeréseként.

Dr. Somogyi Zoltán, az Erdészeti Tudományos Intézet tudományos igazgatója, a magyar nemzeti erdésze-

ti kutatás területén végzett munkája elismeréseként.

Vass Sándor, a Délalföldi Erdészeti Zrt. vezérigazgatója, az erdő- és vadgazdálkodás területén végzett

több évtizedes kiemelkedő szakmai munkájáért, az erdőgazdálkodás és a vadgazdálkodás összhangjának megteremtéséért, a természeti értékek védelméért végzett munkája elismeréseként.

A Magyar Érdemrend Lovagkeresztje kitüntetést vehette át Pálinkás Józseftől, az MTA elnökétől:

Dr. Führer Ernő tudományos tanácsadó, az erdei ökoszisztémák víz- és tápanyagforgalma, valamint a klímaváltozás erdőkre gyakorolt hatása területén elért kiemelkedő kutatási eredményeiért, a kutatás feltételeinek biztosításához és fejlesztéséhez való hathatós hozzájárulásáért és a Sárvári Kísérleti

Állomáson lévő kutatóbázis létrejöttében való közreműködéséért.

A Magyar Ezüst Érdemkereszt kitüntetést vehette át Fazekas Sándor minisztertől:

Homoki-Nagy István, az Ipoly Erdő Zrt. Királyréti Erdészet nyugalmazott kerületvezető erdésze, erdő-

és vadgazdálkodási területen hosszú időn át végzett munkája, a természeti értékek védelme érdekében kifejtett tevékenysége elismeréseként.

Az Életfa Emlékplakett Arany fokozata kitüntetést vehette át, 90 éves korában:

Dr. Jereb Ottó, a soproni Roth Gyula Gyakorló és Szakközépiskola és Kol-

légium nyugalmazott tanára, az erdészeti szakoktatás területén végzett hat és fél évtizedes munkájáért,

Dr. Kondor Antal, a soproni Roth Gyula Gyakorló és Szakközépiskola és

Kollégium nyugalmazott tanára, az erdőgazdálkodás és az erdőfelújítás területén hosszú időn át végzett munkájáért,

Dr. Mollay Jánosné, a TEAG Zrt. nyugalmazott erdőmérnöke, a Sopron környéki erdőkben végzett munkájáért

Az Életfa Emlékplakett Ezüst fokozata kitüntetéssel vehette át, 80 éves korában:

Deák István, A Gyulaj Zrt. nyugalmazott igazgatója, szakmai és közéleti tevékenységéért.

Az Életfa Emlékplakett Bronz fokozata kitüntetéssel vehette át, 70 éves korában:

Halász Gábor, az Állami Erdészeti Szolgálat nyugalmazott vezetője, az erdők ügye érdekében végzett szakmai és társadalmi munkájáért.

Dr. Pethő József, az OEE korábbi elnöke, a Szombathelyi Erdészeti Zrt.

megőrzése érdekében végzett munkájáért.

Miniszteri Elismerő Oklevelet vehetett át:

Szalai Károly, a VM Erdészeti, Halászati és Vadászati Főosztálya erdészeti referense, a fenntartható erdőgazdálko-

nyugalmazott vezérigazgatója, szakmai és közéleti tevékenységéért,

Steiner József, az AESZ Miskolci Igazgatóságának nyugalmazott igazgatója, az erdővagyon, az erdő értékeinek

dás keretfeltételeinek kidolgozása területén végzett munkájáért.

Egyesületünk nevében minden kitüntetett tagtársunknak, kollégánknak szívből gratulálunk!

Fotók: **Pápai Gábor**, VM Sajtó

Magyar Ezüst Érdemkereszt

Magyar Érdemrend Lovagkereszt

Ünnepélyes kilátó avatás Pannonhalmán

2012. augusztus 20-án a Pannonhalmi Főapátsággal közös ünnepi program keretében adta át a KAEG Zrt. a nagyközönségnek az újjáépített Boldog Mór kilátót.

Az eredeti, 14 méter magas szerkezetet 1992-ben építette a társaság jogelődje, a pannonhalmi hármás domb legdélibb (257 méteres) magaslatán, ahonnan az erdő fölül megkapó látvány nyílik az egész pannonhalmi medencére és a szemben húzódó Sokorói-dombságra. Sajnos a régi tornyot a tartó oszlopok károsodása miatt 2011 decemberében le kellett bontani, de a parkerdő nagy látogatottságára tekintettel, igyekeztek azt a lehető leggyorsabban újjáépíteni. A korábbinál 4 méterrel magasabb, 18 méteres építmény hatósági engedélyeztetését és kivitelezését a Kisalföldi Erdőgazdaság saját szervezésben, alvállalkozók bevonásával, mindössze néhány hónap alatt valósította meg.

Érdekességgéppen közlünk néhány számadatot:

- 1620 munkaóra alatt készült el
- 18,2 m³ rétegelt-ragasztott lucfenyő tartószerkezet,
- 10,3 m³ tölgy fűrészáru,
- 3,4 m³ lucfenyő fűrészáru,
- 1,6 tonna egyéb vasalat,
- 112 méter menetes szár,
- 680 db anyacsavar,
- 790 db alátét,
- 7240 db egyéb csavar felhasználásával.

Az ünnepi rendezvényt az Union Rézfűvós Kvintett előadása vezette be, majd Iványi Ákos közönségkapcsolati megbízott köszöntötte a résztvevőket.

Elsőként – a házigazda szerepében – Orbán Tibor vezérigazgató mondott beszédet a Kisalföldi Erdőgazdaság Zrt. részéről. Bemutatta a beruházás előzményeit és körülményeit, majd rámutatott, miként ötvözi a kilátó a múltat és a jövőt, a hagyománytiszteletet és az előremutató, korszerű szemléletet. Végül reményét fejezte ki, hogy a látogatóknak maradandó élményt fog nyújtani a táj szépsége.

Ezt követően az erdőgazdaság tulajdonosának képviselője, Baranyay László, a Magyar Fejlesztési Bank Zrt. elnök-vezérigazgatója tartott köszöntő beszédet. Emlékeztetett Szent István államalapító munkájára és az ebben neki segítségnyújtó bencés szerzetesekre, valamint Boldog Mór apátra. Rámutatott arra, hogy aki építkezésre adja a fejét, annak pontos tervekre és megvalósítható költségvetésre van szüksége. Végül kiemelte, hogy a kilátó egy jelkép is, mely nevével a múltra emlékeztet, de magasságával a távolba tekintést szolgálja.

Utolsó felszólalóként dr. Várszegi Asztrik főapát mondott beszédet, a Pannonhalmi Főapátság részéről. Emlékeztetett a

történelmi előzményekre, a névadó Mór szerzetes és Szent István kapcsolatára. A főapát úr azt kívánta, akik fölkapaszkodnak a kilátóba gyönyörködni, nyerjenek boldogító látomást és távlatot a mindennapjaikhoz is. Ezt követően megáldotta az építményt, amely lehetővé teszi a pannonhalmi táj szépségének átélését.

A rendezvény zárásaként a három előadó, Baranyay László elnök-vezérigazgató úr vezetésével átvágta a nemzeti színű szalagot, ezzel átadva az építményt a nagyközönségnek.

A kilátó a Főapátság bejáratától balra, a parkerdőben, kb. 150 méterrel a Boldogasszony-kápolna mögött várja a kirándulókat.

Koordinátái: N 47,54778° – E 17,76386°

Kép és szöveg: **Iványi Ákos**
KAEG Zrt.

A névadó Boldog Mór élete

„Boldog Mór pécsi püspökről nem írtak legendát, vagy ha igen, az nem maradt ránk. Az egyéb irodalmi emlékekben szétszórva található adatokból mégis kirajzolódik előttünk szent alakja.

A hagyomány szerint magyar szülőktől született 1000 körül. Sajat megjegyzése szerint – ezt Szent András és Benedek legendájában olvashatjuk – István király uralkodása elején iskolás gyermek volt Szent Márton hegyén, a mai Pannonhalmán. 1030 körül a Szent Hegy kolostorának apátja volt, s ebben az időben történhetett a király és Szent Imre nevezetes látogatása, mely után 1036-ban a király akarata kiszólitotta őt a kolostor csendjéből, és a pécsi püspökség élére állította.

Az 1046-ban történt lázadaskor, amely Szent Gellért és több püspök halálát is okozta, Mórnak nem esett bántódása. Egyike volt a három püspöknek, akik Endrét Székesfehérvárott megkoronázták. 1055-ben tanúként aláírta a nevezetes tihanyi alapítólevelet, mellyel I. Endre újabb bencés apátságot hívott életre. 1064 húsvétján püspöki székvárosa nevezetes esemény színhelye lett: a hercegek kibékülése után Géza személyesen helyezte a koronát Salamon fejére, Mór püspök pedig Salamonnak ajándékozta András remete ciliciumának egy darabját. Nem sokkal ezután, első magyar íróként - természetesen latinul - megírta a két szent remete, András és Benedek életét. 1070 körül halt meg, valószínűleg Pécsen."

(Díós István: A szentek élete – <http://www.katolikus.hu/szentek/1025.html>)

Dr. Bedő Albert Nap Kálnokon

Kálnok, ez az alig ötszáz lelket számláló székelyföldi falu, a hazai erdészek kiemelt fontosságú települése, mivel unitárius temetője a végső nyughelye egyik legnagyobb erdészünknek, Bedő Albertnek. Öt évvel az emlékezetes Bedő-szoboravató után a helyi civil szervezetek összefogva, megrendezték az első dr. Bedő Albert Napot. A rendezvény előkészítésében és lebonyolításában a helyi dr. Bedő Albert Környezetvédelmi, Ifjúsági és Közművelődési Egyesület és a Kálnoki Református Egyházközség vállalt kiemelkedő szerepet.

A program 11-kor vette kezdetét az unitárius templomban. Szabó Adél unitárius lelkész előadásának alapigéjét az Apostolok cselekedetei 2. rész 37. verséből „Mit cselekedjünk atyámfiai?“, valamint Pál apostol Filippibelihez írt levele 4. részének 4. verse adta „Örüljétek az Úrban mindenkor, ismét mondom, örüljétek.“. A feltett kérdésre adott válaszában az örömről, mint az emberi lélek egyik legfontosabb tápláló forrásáról beszélt. A számtalan örömforrás közül egy, a település életében kiemelkedő ünnepnap és annak programjai. Az istentisztelet végén közösen énekeltük el a Himnuszt, majd a jelenlévők megkoszorúzták Bedő Albert síremlékét, ahol Gödri Miklós Szabolcs református lelkész méltatta Bedő Albert nagyságát.

Ezt követően átsétáltunk a falu főterére, ahol a 2007. október 6-án felavatott Bedő Albert-szobor koszorúzására került sor. Köszöntőt mondott Kisgyörgy Sándor helyi polgármester. Jó érzés volt hallani a helyi polgármester köszöntője végén az egyesületünk hon-

lapján is szereplő, mindannyiunk számára megszívlelendő idézetet „Szeressük hazánkat, nemzetünket és szakunkat büszséggel, egyetértéssel és összetartással!”

Majd Andrésiné dr. Ambrus Ildikó, az ásoththalmi Bedő Albert Középiskola igazgatója beszélt. Köszöntője elején Wass Albertet idézte: *„nekünk már csak az a feladatunk, hogy hidat építsünk a múlt és a jövő közé”*. Ebben a hídépítésben a Bedő Albert Középiskola, Erdészeti Szakiskola és Kollégium 2001-től fontos szerepet játszik. A kálnoki általános iskola ekkor vette fel dr. Bedő Albert nevét. Az egyre erősödő híd pillérjeit az általános iskola falán 2002-ben felavatott Bedő emléktábla, majd a 2002-es ásoththalmi és a 2007-es kálnoki Bedő-szoboravatók képezték.

2004-ben az ásoththalmi iskola tantestülete látogatott Kálnokra, tisztelegve a névadója előtt. 2009-ben a református parókia udvarán az iskola és az Országos Erdészeti Egyesület részére ajándékozott Bedő-családfát vehette át az iskola igazgatója. A hídverés egy újabb állomása volt 2012. augusztus 25. Bízunk abban, hogy az iskola segítségével egyre erősebb híd épül Kálnok és a hazai erdészek között, és hamarosan felépülhet a már régóta tervezett Bedő emlékszoba, valamennyi kárpát-medencei erdész zarándokhelyéül. A hídépítésben pedig nagyon fontos szerepe van Bedő Albertnek, aki méltán lehet példaképe az erdésztársadalmunknak, az erdész iskolák és a Kálnok fiataljainak egyaránt. *„Minden dologban magadat add nemes tettek példaképéül, a tudományban a romlatlanságot és a méltóságot mutatva”* - hangzott el a hídépítés valamennyi állomásán Pál apostol Tituszhoz írt leveléből kiragadott idézet.

Puskás Lajos, az Országos Erdészeti Egyesület elnöksége nevében köszöntötte a jelenlévőket, majd elhelyeztük a szobornál az emlékezés koszorúit. Mivel a település és a székelyföldi erdészek körében is kevésbé ismert Bedő Albert munkássága, ezért Gödri Miklós Szabolcs református lelkész előadásában mutatta be életét és méltatta munkásságát.

A Dr. Bedő Albert Nap keretében ezt követően falunapi események következtek. Ebéd közben a jelenlévők előbb Érsék Csaba népdalénekes, mesemondó ízes nyelvezetű műsorát, majd Veress László színművész Erdélyi fák között című versösszeállítását hallgathatták a régi református parókia udvarán. A délután folyamán Szigyártó András és Huszár Szilamér fotókiállításában gyönyörködhettünk. A parányi faluban meglepően gazdag, szinte pezsgő szellemi élet a jellemző. Délután a település 17 év után újjáalakult fúvószenekara szórakoztatta a jelenlévőket, majd a 60-as, 70-es évek hazai rockzenéjét, többek között Szörényi-Bródy szerzeményeit szólaltatta meg a település fiataljaiból álló zenekar. A délután egyik sokakat megmozgató programpontra volt a süteménysütő-verseny eredményhirdetése és a süti kóstolás. A zsűrizésben az ásoththalmi iskola képviselői vettek részt. A feladat nagyon nehéz volt, hiszen a szép, látványos sütemények ízén érződött az is, hogy ké-

szítóik szívvel-lélekkel csinálták, ezzel is hozzájárulva az első Dr. Bedő Albert Nap sikeréhez. Este fél kilenckor ünnepélyesen felavattuk a Bedő Albert-szobor és a református faharangláb éjszakai megvilágítását. Végül utcabállal fejeződött be a hagyományteremtőnek szánt programsorozat.

Kálnok, ez a kicsi székely település ismét bizonyította, hogy erős és élni akar. Gödri Miklós Szabolcs református lelkész, a főként fiatalokból álló Dr. Bedő Albert Környezetvédelmi, Ifjúsági és Közművelődési Egyesület, élén Popescu

Róbert elnökkel, és Kisgyörgy Sándor helyi polgármester számos, megvalósításra váró ötlete között szerepel a Bedő síremlék megújítása, helyben egy Bedő-émlékszoba kialakítása, melyhez mindennemű segítséget szívesen fogadnak. Nekünk, magyar erdészeknek pedig kötelességünk Bedő Albert életművének ápolása, a kálnokiak támogatása, segítése magyarságuk, egyben múltunk megőrzéséhez. Ha Kálnok hív, nekünk magyar erdészeknek mennünk kell.

Andrési Pál

Bedő Albert Erdészeti Szakiskola

Egy lehetséges adat Bedő Albert életrajzához

Az „Erdészeti Lapok” alapításának, fennállásának 150. évfordulója alkalmas arra is, hogy ráirányítsa a figyelmet arra a kb. másfél tucat személyre, akik ez alatt a hosszú idő alatt a lapot folyamatosan gondozták – vagyis a folyóirat fel-
léls szerkesztőire.

Az alapítókön túlmenően közülük is kiemelkedik a szakma által a legnagyobb magyar erdészként tisztelt *dr. b. c. kálnoki Bedő Albert* okl. erdőmérnök, egykori országos főerdőmester, majd földművelésügyi államtitkár, akadémikus, országgyűlési képviselő, s még hosszan sorolhatnánk tovább állami és társadalmi titulusait.

Bedő hosszú ideig, 1871-től 1899-ig szerkesztette folyóiratunkat. Már ezt megelőzően is ő készítette 1867-től 1871-ig Egyesületünk évkönyveit. Valószínűleg ő kezdeményezte egyleti titoknokként az OEE részéről a lap 1873-ban nyelvbe ütött megvásárlását is az alapító-tulajdonos Wagner Károlytól és Divald Adolftól. Ez történelmi jelentőségű lépés volt a folyóirat jövője szempontjából, mert e nélkül az intézményi bázis nélkül ma aligha ünnepelhetnénk a másfél évszázados jubileumot.

Hézagos az életrajz

Annak ellenére, hogy Bedő Albert – mai divatos kifejezéssel élve – a magyar erdészet ikonja, bámulatosan gazdag életművének alapos, monografikus feldolgozásával mindmáig adós a „hálás utókor”.

Pedig: „Nincs az erdészetnek olyan ága és tere, ahol a szakember eddig is és még jóval ezután is Bedő Albert lángeszét, előrelátását, szakszeretét és

energiáját lépten-nyomon nem látná és tapasztalná.” – írta róla halála alkalmával az „Erdészeti Lapok”-ban feltehetően lapszerkesztő utóda, Bund Károly (aki pedig nemigen kedvelte Bedőt, mert az sem ő).

Kisebbségi vázlatok és részletek születnek életrajzával kapcsolatban az elmúlt évtizedekben. Így sokat tett az ügyben a Gyulán tevékenykedő D. Nagy András, továbbá Ásotthalmán Andrésiné dr. Ambrus Ildikó és Andrési Pál erdőmérnök-tanárok, dr. Oroszi Sándor DSc és még többen mások. Utóbbiak között talán utalhatok saját dolgozataimra is. Mindazonáltal még bőven van tennivaló ebben az ügyben.

Fehér folt a biográfián

Különösen keveset tudunk Bedő magán-életéről, ezen belül családjáról. Még feleségének a nevét sem ismerjük. Pedig köztudott, hogy pl. az élettárs milyen nagy mértékben gyakorolhat befolyást egy-egy személyiség alkotó munkásságára. Közismert tudománytörténeti példa erre a fizikai Nobel-díjjal kitüntetett Curie-házaspár.

Családi vonatkozásban még a leg-hálásabb kiinduló nyomnak mutatkozik az a gyászjelentés, amely az „Erdészeti Lapok” 1918. november 15-i számában jelent meg az előző hónap 10-én 79 éves korában elhunyt Bedőről. Ez a gyászoló családtagok közül feltünteteti Béla fia és annak felesége, vagyis Bedő menyee, *csákányi Marx Ida* nevét.

Nemrég egy vaskos kötet került a kezembe, amely a dr. Belitzky János által szerkesztett „A történelem könyvei” c.

sorozat keretében jelent meg Budapesten 1938-ban. Szerzője Miklós Imre, a címe pedig „A magyar vasutasság oknyomozó történelme. A legelső vasúttól – napjainkig.”

Az érdekes, számos ábrával illusztrált, rengeteg személyi adatot is tartalmazó, testes kötetet lapozgatva, a 483. oldalon véletlenül megakadt a szemem egy néven: *csákányi Marx Jánosnak*, a Magyar Államvasutak egykori elnökének a nevének. Emlékezetembe legott be-kattant az imént említett hölgy, csákányi Marx Ida neve is. Megítélésem szerint a két személy között a családi név azonossága nem lehet a véletlen műve, különös tekintettel a „csákányi” nemesi előnévre, amit nyilvánvalóan csak az egy ugyanazon családhoz tartozók vi-selhetnek.

Bedő násza: csákányi Marx János?

Sejtésemet tovább erősítette a névhez tartozó – portréfotót is tartalmazó – részletesebb életrajz tanulmányozása. Ebből kiderült, hogy Marx János egy Goehrlt *Ida* nevű „angyali lelkületű” hölgyvel kötött házasságot. Ennek időpontját és az esetleg abból született gyermekek nevét, sajnos, már nem tartalmazza a könyv.

Úgy vélem azonban, hogy legalább egy leánygyermekük születhetett, aki természetesen az apa családi neve mellé az anya keresztnévét kaphatta, s így lett belőle csákányi Marx Ida.

Az előadottak alapján egyelőre közvetlen, dokumentált bizonylat híján ugyan, de jó okunk van feltételezni, hogy Bedő Albert menyee a most említett csákányi Marx János leánya volt!

Arra nézve, hogy Bedő Béla és Marx Ida házassága mikor és hol kötött, a nyomozás következő lépését a Budapesti Unitárius Egyházközség Nagy Ignác utcai lelkészi hivatalának levéltárában lehetne megtenni. (Bedő Albert en-

nek közelében lakott és az unitárius egyház egyik gondnoka volt.)

Ezek után vessünk egy rövid pillantást a könyv adatai alapján arra, hogy ki volt Bedő feltételezhető násza, csákányi Marx János. Ennek ismerete a későbbiekben esetleg segítheti Bedő utóéletének, leszármazottai sorsának kutatását is, ami visszahathat a legnagyobb magyar erdész életének további kutatására is. (Például talán megtudhatnánk, hogy ki és hol őrizte Bedő élethű mellszobrát, Kisfaludy Stróbl Alajos szép művét a soproni Erdőmérnöki Karnak történet átadásáig – s amelynek másolata eljutott az erdélyi Kálnokra is.)

Vasúti mérnök, a MÁV elnöke volt...

Marx János 1850-ben született a Vas megyei Csákány községben Marx János és Mülhoffer Magda gyermekeként. Az elemi iskolát szülőfalujában végezte. Középiskolai tanulmányait a szombat-helyi premontréi gimnáziumban kezdte, majd a soproni főreáliskolában folytatta, végül Grazban fejezte be, kitüntetéses érettségivel. (Grazba 1863-ban költözött a Marx család, minthogy csákányi házuk leégett.) Ezt követően a grazi műszaki egyetemen szerzett építőmérnöki oklevelet.

Ifjú. Marx János rövid államépítészeti gyakornokoskodás után a vasútnál helyezkedett el és ott dolgozott szakmai pályafutásának végéig. Ennek fontosabb állomásai a következők voltak: mérnöki munka a Tisza vidéki, majd a Kassa–oderbergi vasútnál. Főfelügyelő a Közlekedési Minisztérium vasúti és hajózási főfelügyelőségénél. A zágrábi, majd a budapesti üzletvezetőség vezetője. 1893-tól a MÁV (vezér)igazgatóság fegyelmi szakosztályának a vezetője.

1904-től a MÁV elnökhelyettese, 1910-től a MÁV elnöke. (Erre szokás mondanivaló, hogy ez már „nem semmi”, még ma sem, hát még a vasút fénykorában.)

... s szakíró, lapszerkesztő is

Műszaki-gazdasági, felelős vezetői feladatainak magas színvonalú ellátása mellett Marx János szellemi kapacitásából még tudományos, szakirodalmi munkásságra is futotta. A „Vasúti és Hajózási Hetilap” főszerkesztője, más adat szerint szerkesztőbizottsági elnöke volt; s amint az többnyire lenni szokott, egyben szakírója is. „Az osztrák és a magyar vasutak fejlődésének története, 1848-1898” című kötetben társszerzőként ő írta meg a magyar vasutak üzeméről szóló részt. Doleschall Frigyessel megalkotója volt az 1879. évi Magyar Műszaki Naptárnak, s munkatársa volt a német Röhl-féle vasúti lexikont létrehozó munkaközösségnek.

Szakírói, lapszerkesztői munkásságával is hasonlított Bedőre.

Ha belegondolunk, hogy a 19/20. század fordulója körüli évek nemcsak a normál nyomtávú vasutak, hanem a keskeny nyomtávú erdei vasutak szempontjából is az aranykort jelentették Magyarországon, akkor bizonyára nem alaptalanul írhatom, hogy Marx János szakirodalmi tevékenysége az erdészeti szempontjából sem volt közömbös.

Kiváló érdemeiért a király 1894-ben a III. o. Vaskoronarenddel tüntette ki. 1898-ban pedig „csákányi” előnévvel nemesi rangra emelte az uralkodó. Több jelentős külföldi kitüntetésnek is a birtokosa volt.

Csákányi Marx János életrajzírója széles látóköre mellett szociális érzékét emelte ki, ami főleg a vasutas nyugdíjpénztár és az új betegsegélyező pénztár

létesítésével kapcsolatos munkásságában nyilvánult meg. A MÁV aranykora az ő elnökségének idejére esik, írja a könyv, mert nemcsak a vasútnak, hanem a vasutasságnak is jól ment a dolga.

1914 januárjában vonult nyugállományba. Ezután Vác-máriatelepi villájában élt csendes elvonultságban. 1924. április 10-én halt meg, Budapesten a Kerepesi temető 2/11. táblájának első sorában helyezték végső nyugalomra.

A nyomok Galgagyörkre vezetnek

Bedő Albert családi utóéletének felderítése szempontjából legindokoltabb volna Béla nevű fiának további sorsát kutatni.

E tekintetben kedves kollégám, Tollner György erdőmérnök felesége, Ágnes asszony jött segítségemre, aki felhívta a figyelmemet Bátyiné Nemezcs Júlia: „A szlovák nemzetiség múltja, élete egy település – Galgagyörk történetében” című könyvére. A község Vác közelében fekszik.

A szerző a könyvben önéletrajzi visszaemlékezései között felidézti a Galgagyörkön egykor kúriával rendelkező földbirtokos között kálnoki Bedő Béla és felesége, a „Máriaudvaron született” csákányi Marx Ida nevét is. Aligha kétséges, hogy Bedő Albert fiáról és feleségéről van szó.

Bátyiné a házaspárral kapcsolatban gyermekeket nem említ, mint ahogyan nem említ unokákat Bedő Albert gyászjelentése sem. Ez a két adathiány felveti a kérdést: lehetséges, hogy Bedő egyenes ági leszármazási vonalának vége szakadt halálával? Ezt a családtróntényeti nyomozást először is a Galga mentén volna célszerű folytatni. A községi halotti anyakönyv tartalmazhatja Bedő Béla születési adatait (esetleg édesanyja, Bedő Albert felesége nevét is), feltéve, hogy ott halt meg.

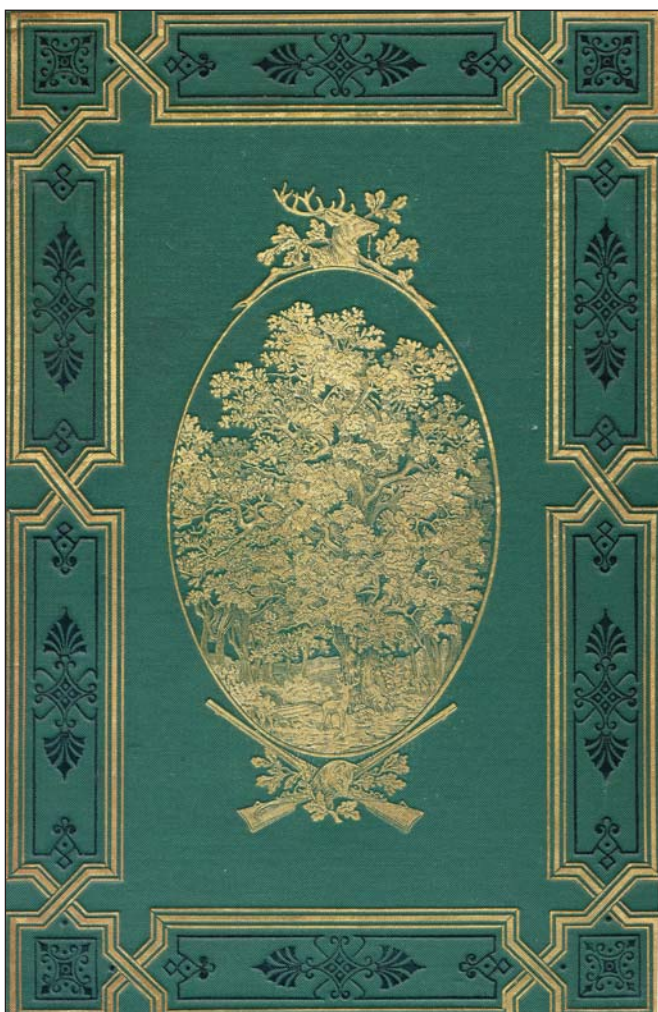
Hasonló életutak találkoztak

Befejezésül érdemes arra gondolni, hogy milyen nagy hasonlóságot mutat Bedő Albert és (feltételezett) násza, Marx János élete. Mindkét kitűnő memőember pályája nagyon mélyről, egy eldugott kis faluból, igen szerény kispolgári családból indult, hogy azután tehetségük és szorgalmuk révén a korbéli társadalmi élet olyan magas szférájáig törjön, amilyen magasságig akkoriban a hasonló származású ember pénz és protekció nélkül, csak a maga erejére, személyes képességeire támaszkodva egyáltalán eljuthatott.

Király Pál

Erdészettörténelmi Szakosztály

Unikális Erdészeti Lapok, díszkötésben

A híres kódexeket, majd Guttenberg óta a nyomtatott lapokat az értékes tartalmuk miatt és hogy megőrizzék őket a későbbi olvasásra is, igyekeztek méltóan bekötni. A 19. század második felében a magyar klasszikus írók műveit is rendszeresen díszes kiadásban adták ki. Nem volt kivétel ebben az Egyesület sem, mely ugyancsak művesen köttette be az Erdészeti Lapok számait, melyet a könyvtár őriz.

Az erdészettörténeti kutatások során azonban felbukkant egy értékes, eddig ismeretlen Erdészeti Lapok évfolyam sorozat 1879-1888 közti időszakból, melynek példányait ezúton szeretném bemutatni.

A címlap aranyozott, dombornyomott, egészvászon kötésben, melybe a díszítéseket bélyegzővasakkal mélyítették be. A gerinc pazar motívumokkal díszített. A nyers belső kötés Fröhlich Venczel debreceni könyvkötő munkája, míg a pazar díszkötést Hírháger Károly – díszes kötéstábláiról ismert pesti könyvkötőmester végezte, melyért

1878-ban külön díjazásban részesült a párizsi világiárlításon.

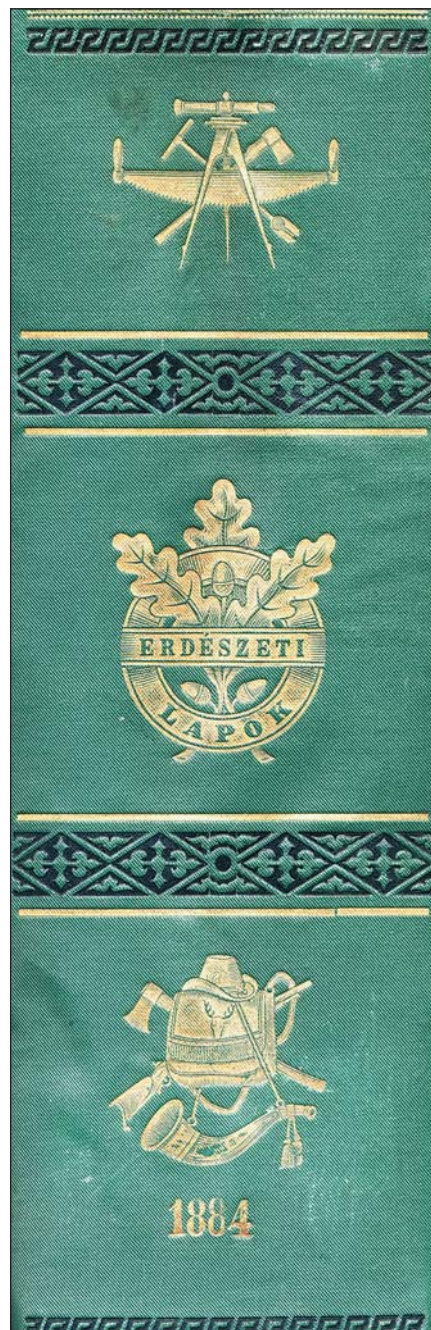
Ki készítette, köttette e díszes könyveket? Felmerülhet, hogy talán egy gazdag erdőtulajdonos. Erdőmérnök, erdőtiszt nem valószínű, mert akkor sem voltak túl jól megfizetve. Végül is a kutatások során a Nagykapornaki Apátság könyvtárában leltem fel e díszes könyveket, melybe a tulajdonosi „ex libris” pecsét is belekerült: Residentia S. J. KAPORNACENSIS”. Kapornaki Jézus Társasága Apátság székhelyén.

Az apátság híres több évszázados könyvtára sajnos már nincs meg. 1569-ben felvett állományleírásában, a részletes leltár alkalmával többek közt 52 db könyvet írtak össze. A török elpusztította az apátságot, de annak értékes könyvtárát sikerült átvinni Zalavárra, azonban az Erdészeti Lapok megmaradt bekötött példányai jelzik az apátság fennállása alatti folyamatos igényes könyvgyűjtését. Meglepő háttéradalék, hogy egy magánlevélből azt tudjuk meg, hogy az apátság nem volt az OEE tagjai közt, viszont tény, hogy előfizették az Erdészeti Lapokat és rendszeresen hirdettek is benne.

Néhány erdészeti adatot érdemes megismerni az apátság erdeiről is, még a díszkötés előtti időből: 1852-ben az apátság erdeinek felmérésére Győry Lajos mérnököt kérték fel. Osztrák mintájú részletes erdészeti utasítást (Instruction) kapott. A felmérés eredményeképpen az apátságnak 3938 kh erdeje volt. 1863-ban a német származású Weitz János erdőmérnök a erdőbirtok szakmai vezetője. Az apátság az 1864. évben 100 darab nagy tölgyfát vágatott Schlippereknek.

1865-ben a közismert Riedl Ödön keszthelyi uradalmi fővadász készítette szakértői véleményt az apátsági erdőről. 1866-tól az apátság Scheibstock Antal uradalmi vadászt alkalmazta az erdők felügyeletére. Ezután az erdőket elkülönítették, melynek eredményeképpen az apátságnak 2877 kh erdeje maradt, a többi a jobbágyoké lett. Önállóan erdőmérnököt alkalmazni így már nem tudott, ezért állami kezelésbe került az erdőbirtok. Ebben az időszakban készítették a képeken is látható díszkötésű Erdészeti Lapokat.

Kép és szöveg: **Szakács László**
Erdészettörténeti Szakosztály

Tíz esztendő a százötvenből (1980–1989)

Prof. Dr. Solymos Rezső – akadémikus

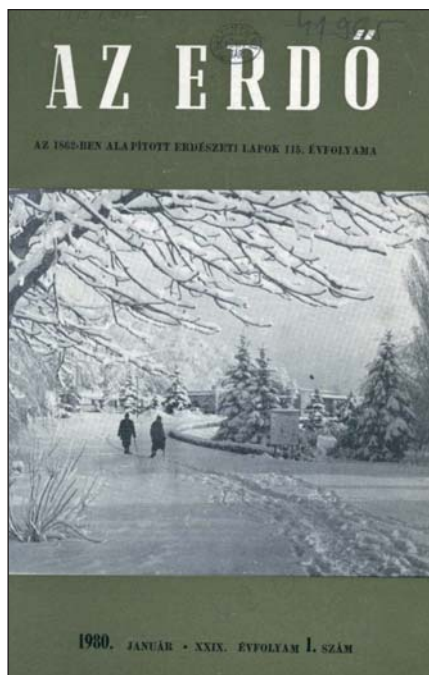
„Nem csak vérrel, és nem mindenkor vérrel szolgálhatunk a Hazának”
(Deák Ferenc)

Jubilate – Örvendezetek!
Jubileumot, örvendetes évfordulót ünnepel 2012-ben az Országos Erdészeti Egyesület (OEE) és ennek keretében az OEE szakfolyóirata, az Erdészeti Lapok, benne Az Erdő is.

Az élővilág történetének is felbecsülhetetlen értékei, eseményei a különböző jubileumok. Ezeknek az értékeknek „veretes” bordonozói azok a „számvetések”, amelyek nyomán született a közmondás: „Historia est magistra vitae”. – A történelem az élet tanítómestere. Ennél sokkal több, ha a történelmi forrásokat csokorba kötve a „tanítómester” sokféleségét különböző módszerek felhasználásával elemezzük, „vallatjuk”. A vallatás és főleg a megőrzés egyik lehetőségét az eseményekről készített írások szolgálják, mert való igaz, hogy: „Verba volant, scripta manent”. – A szavak elrepülnek, az írások megmaradnak. Ezen írásoknak az összessége többek között az irodalom, egy-egy szakmát tekintve a szakirodalom. Sokszor és sokan állítják: az történt meg, amit megírtak. (?)

Ezek és hozzájuk hasonló gondolatok jutottak eszembe, amikor egyesületi szakfolyóiratunk 150 éves jubileumának azokról a főbb jellemzőiről gondolkodtam, amelyek az 1980-1989 közötti évtizedet sajátossá tették, amelyeket elsősorban érdemes megőrizni... Hogy az „Erdészeti Lapok” jubileumán miért erről az évtizedről kívánok főleg megemlékezni, annak egyszerű oka van: ebben az évtizedben voltam „Az ERDŐ” felelős szerkesztője és az OEE Szerkesztő Bizottságának az elnöke, és ezt kérte tőlem az EL jelenlegi főszerkesztője is.

Egyesületünk elnöksége a II. világháborút követően kénytelen volt az Erdészeti Lapok elnevezést „Az ERDŐ”-re változtatni úgy, hogy a LAP alján feltüntette: „Az 1862-BEN ALAPÍTOTT ERDÉSZETI LAPOK...SZ ÉVFOLYAMA.” A jubileumi megemlékezések sorában indokolt először egyértelmű választ adni: elviselhető-e utólag az OEE kényszerből fakadó döntése, amelynek következtében az egyesületi szakfolyóirat mintegy négy évtizeden át nem az alapítás-kori címet viselte. (?) . Több, mint 60 eszten-

deje vagyok az OEE tagja, 10 éven át vezettem az OEE Erdőművelési szakosztályát, elnökségi, Választmányi Szerkesztőbizottsági tag voltam. Politikai pártnak soha nem voltam tagja. Ez jogosíthat fel arra, hogy a feltett kérdésre saját (egyéni) választ adjak főleg azoknak, akik koruknál fogva nem éltek át ennek az időszaknak a gyötrelmeit. *Kellő történelmi távlat birtokában meggyőződéssel vallom, hogy azok, akik a névváltoztatásról dönteni kényszerültek az akkori politikai veszedelmek közepette a legjobb megoldást választották. Az új név, AZ ERDŐ nem jelentette az egyesületi múlt eltorlódását, amelyet a batalom pártpolitikusi képviseltek. Sőt! Hazafias és nemzetközi síkon egyaránt táplálta a hagyomány gyökereit. Legyen tisztesség és elismerés a része azon elődeinknek, akik vállalva az esetleges elmarasztalást, az akkor lehető legjobb megoldást, leginkább elfogadható címet választották hivatkozva arra, hogy Az ERDŐ az OEE kiadványa, az Erdészeti Lapok folytatása.* Emlékezetem szerint ez ellen „hivatalos” kifogás sem merült fel. Hangsúlyozni kell azonban, hogy hagyományörző egyesületi tagságunk az új címet az új politikai rendszerrel együtt átmenetinek tekintette.

Az ERDŐ Szerkesztőbizottsága is kimondva vagy kimondatlanul az Erdészeti Lapok alapítás-kori szellemiségé-

hez kívánt hű maradni, lépést tartva a tudományos-technikai fejlődéssel, az erdészeti tudomány újabb eredményeinek gyakorlati hasznosításával. 2012-ben, a magyar erdészeti szakirodalom nem mindennapi jubileumán erre is indokolt emlékezni nem feledve az akkori idők súlyos negatívumait sem. A jubileumi évben örvendezünk és örvendezünk (jubilate), hogy az erdészeti szakfolyóirat íme él (ecce vivimus), évszázadot meghaladó távlatokban teljesíti küzdelmekkel teli hivatását.

Az Erdészeti Lapok és Az ERDŐ

Soha nem volt kétséges, hogy a magyar erdészeti szaknyelv megteremtése és továbbfejlesztése a másfél évszázad folyamán mindenkor kiemelt lapszerkesztési feladat volt. Szakma-történelmi esemény volt az Erdészeti Lapok megjelenése, amelyet többek között a hazai és nemzetközi tudományos eredmények érleltek meg. Wagner Károly és Divald Adolf erőfeszítései nyomán a II. világháború idején 1944-1948 között sajnos nem jelenhetett meg. 1952 től a már említett „hatalmi” döntés értelmében „Az ERDŐ” címet kapta. Ismételtlen kiemelem azonban azt, hogy sokat javított a helyzeten a LAP borítóján az Erdészeti Lapokra való hivatkozás, hogy „Az ERDŐ” valamennyi megjelent lapszáma az Erdészeti Lapok szerves folytatásának tekinti magát még akkor is, ha az „illetékes hatóságok” ezt másként gondolták. Mi, akik átéltük ezt az időszakot, úgy tartjuk, hogy ez a felirat mintegy „szakmai hitvallásnak” is tekinthető és „kiállásnak” nagymúltú egyesületi szaklapunk szellemisége mellett. Ez is igazolja, hogy Egyesületünk a hagyományaihoz a története folyamán mindig hű maradt. Ennek is köszönhető, hogy – bár az Erdészeti Lapok 1950 évi beszüntetése nagyon súlyos esemény volt – címének megszüntetésével nem sikerült a szakmán kívüli „döntéshozóknak” az évszázados múltú szakfolyóirat szellemiségét, a szakmai tisztesség képviselőjét kiirtani. Ezt a tényt mindmáig nem értékelték kellően főleg azok, akik nem részesültek a II. világháború politikai viszonyok súlyos hátrányaiból. *Tekintettel arra, hogy elsősorban az említett 10 év, mint „történelmi betét” képezi a lényegét, ennek az írásnak nem egy teljes áttekintés, értékelés a célja.* Ezt megtették, vagy erről

megemlékeznek a témában a jubileumi évben készült „vezércikkek”. Az itt összefoglalt „részletekhez” tartozik, hogy a történelem folyamán erdészeink megedződtek a súlyosabb nehézségek megoldásához, amelyben jelentős szerepe volt a szakirodalomnak is. Ezt már az EL negyed százados évfordulóján Bedő Albert is kihangsúlyozta. Az EL 1887. évi januári, 25 éves jubileumi számában erről tesz tanúságot: „a magyar erdészeti kar, mely 25 évvel ezelőtt...a hazafias kötelességek teljesítése iránt lángoló érzéssel szolgálja erdőgazdaságunk ügyét...”, mely 25 évvel ezelőtt még nem volt, ma hazánk földművelésének egyik életerős fiatal fája ...”.

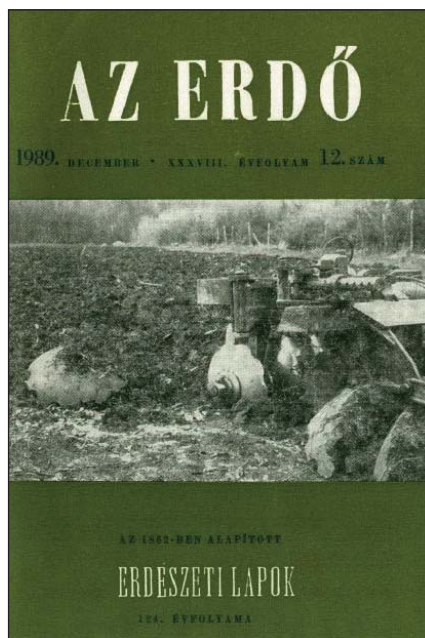
Az Erdészeti Lapok és benne Az ERDŐ történetét, szakmai színvonalát valamint erdészeti etikai vonatkozásait a jelen cikk terjedelmi lehetőségeit tekintve aligha lehetne kellően összefoglalni. Ha viszont a megjelent és megjelenő publikációkat tekintjük, akkor egy jelentős, átfogó cikk-gyűjteményt tehetünk a 150 éves jubileumi asztalra. A 150 év és benne „Az ERDŐ” évtizedei sajátosan nagyszerű és időszakonként alig elviselhető erdészeti eseményeit, amelyekről a szaksajtó hírt adott, a *maguk idejében* célszerű értékelni. A szükséges történelmi távlatok fokozatosan bővülnek az Erdészeti Lapok és benne Az ERDŐ szerepének értékelésével kapcsolatosan is. Jelen írásomban elsősorban az engem közvetlenül érintő 10 évvel foglalkozom.

Az ERDŐ szerkesztése, szerkesztője

„AzERDŐ” felelős Szerkesztőjeként és az OEE Szerkesztőbizottságának elnökéként szolgáltam 1980–1989 között. Előtte 1952-1953-ban Páris János, 1954-1979 között Keresztesi Béla látta el ezeket a feladatokat. Nehéz időszakban, számos területen tapasztalat nélkül törekedtek ők arra, hogy főleg látszatra megfeleljenek az újszerű követelményeknek. Sajátos feladat volt a háború okozta sebekből vérző magyar erdők begyógyításának, majd a nagyüzemi erdőgazdálkodás megszervezésének a szakirodalom útján való elősegítése, majd bekapcsolódás a nemzetközi erdészeti életbe, kiemelten a KGST erdőgazdálkodással való együttműködésbe. Működésünkkel egy időben erdőgazdálkodásunk jelentős szakasza zárult le, amelynek végén erdészetünk szakmailag méltó helyet foglalhatott el Európa erdészetében tudományos és gyakorlati téren egyaránt.

1979. október 13. is nevezetes nap-

ként került be Egyesületünk történetébe. Ekkor korszakos jelentőségű tisztújításra került sor a vezetőségváltás közgyűlésen. Két egyesületi vezető köszönt le választott tisztségéről. Az egyik volt Madas András, aki 23 éven át volt az OEE elnöke, a másik Keresztesi Béla, aki 25 éven, Az ERDŐ Szerkesztőbizottságának az elnökeként látta el a felelős szerkesztői feladatokat Jerome René főmunkatárs közreműködésével. Az elnökség tagjaként többi társammal együtt engem is meglepetésként, váratlanul ért a jelentős változás. Arra pedig egyáltalán nem is gondoltam, hogy a változások engem is közvetlenül érintenek, bár szívesen vettem részt éveken

át a szerkesztőbizottság tagjaként a LAP szerkesztésében. Többre nem gondoltam, bár a lapszerkesztés állt mindig a legközelebb hozzám. Akkor az ERTI tudományos főosztályvezetője voltam. Keresztesi Béla mint főigazgató, hivatali főnököm is volt. Feltett kérdésünkre egyetértő, igenlő választ adott arra nézve, hogy e tisztséget vállaljam. Ő a továbbiakban már nem kívánja ezt a feladatot ellátni. Végül is ez jelentette számomra a hivatali nyitott kaput.

Az OEE Elnökség megbízásából dr. Andor József elnökségi tag keresett fel azzal, hogy az elnökség a soron következő közgyűlésen ezekre a tisztségekre fog javasolni, jelölni. Kérte, hogy a jelölést fogadjam el. Ezek után, mint az ERTI tudományos főosztályvezetője örömmel vállaltam a megítélt feladatot.

10 esztendőn át voltam Az ERDŐ felelős szerkesztője és az OEE Szerkesztőbizottság elnöke. Az Erdészeti Lapok jubileumáról készített sokoldalú írások

bőséges információt nyújtanak a 150 évről. Ezért gondoltam arra, hogy főleg csak a szerkesztés személyi kérdéseinek szakmai befolyását ismertetem elsősorban a 10 évre vonatkozóan. Ezek is „kulcskérdések” és feltehetően hitelesebb tájékoztatást róluk más már nem adhat, mert a témában érintettek már sajnos nem élnek. Teljességre nyilván én sem törekedhettem. Kiemeltem azokat az eseményeket, történéseket, amelyek a LAP története szempontjából főleg szakmai figyelmet érdemelnek. Ezek elsősorban az erdőgazdálkodás helyzetével, fejlesztésével és Az ERDŐ ez irányú szerepével kapcsolatosak.

Az ERDŐ és a többcélú erdőgazdálkodás fejlesztése

Közismert, hogy a II. világháborút követően Trianon után hazánk erdeinek mintegy 90%-a állami tulajdonba került. A „NAGYÜZEMI” erdőgazdálkodás erdészeti politikai cél lett. Fejlesztésére kedvező hatása volt az erdészettudománynak, valamint a tudományt „hordozó” szakirodalomnak és szakoktatásnak is. Szakirodalmunkból egyértelműen kitűnt az állásfoglalás, amely szerint az egybefüggő nagy területű erdőállományok a korszerű erdőgazdálkodás hordozói. Ezt hangsúlyozták kiváló szakembereink, akik korábban a nagybirtokosok erdeit kezelték, és nem az államosítások politikai vonatkozásait. Az erdészeti nagyüzemek létrehozását is szolgálta az 1949-ben az Erdészeti Kutató Intézet talaján alapított Erdészeti Tudományos Intézet (ERTI) és az MTA Erdészeti Bizottsága. 1948 októberében újra indult az Erdészeti Lapok, az OEE működött. A szaksajtó feladata akkor a főleg a háború okozta erdő-sebek begyógyítása volt, amelyet hamarosan követett az erdők termelési funkcióit szolgáló termesztési technológiák propagálása és magyarázata. (maggazdálkodási utasítás, erdősítési utasítás, erdőnevelési utasítás stb.). A szakirodalom szerepe ebben vitathatatlan volt, kiemelkedőnek tekinthető az iparilag hasznosítható fa megtermelésére gyakorolt hatása. (Az adott termőhelyen lehetséges legnagyobb és legértékesebb famennyiség megtermelése). A hazai faszükségletnek a hazai forrásokból való minél teljesebb kielégítését célzó javaslatok sorával segítette Az ERDŐ is a súlyos terhet jelentő faimport mérséklését. Itt kell kiemelni a fafajaink termőhelyigényének, őshonos voltának a meghatározását, az erdősítési és erdőnevelési technológiákat, a fakitermelés és hasznosí-

tás, a gépesítés témaköreit, és a velük kapcsolatos szakmai vitákat, amelyek folyamatos témái voltak Az ERDŐ egyes lapszámainak. A szerkesztőbizottsági ülések sokszor felértek egy magas színvonalú tudományos konferenciával. Egyre nagyobb terjedelemben adott helyet a LAP a külföldi szaksajtó, a külföldi tanulmányutak ide vonatkozó minket érdeklő cikkeinek az ismertetésének. A nemzetközi vonatkozások nem csak a KGST államok, hanem a Föld erdeinek témaköreivel is kapcsolatban voltak. Az erdészeti Világkongresszusok beszámolóit bővítették a LAP olvasóinak látóköreit, amelyeken több hazai erdész is részt vehetett. (Madas A., Keresztési B. stb.)

Az erdészeti politika és Az ERDŐ

A felsoroltakból kitűnik, hogy az erdészeti politika egyre határozottabbá, egységes szemléletűvé válhatott. Elegendő, ha kiemeljük Kaán Károly, Barlai Ervin, Madas András megjelent tanulmányait. A megfogalmazott termelési célok mellett már szerepelt a többcélú erdőgazdálkodás fogalma és az ide vonatkozó feladatok leírása is. Ezek bizonyították, hogy az ökológiai szempontok, a természet- és a környezetvédelem nemcsak a 20. század szülöttei, hanem jóval korábban is élő törekvések voltak a magyar erdészetben. A tartamosság (fenntarthatóság), az ökológia és az ökonómia harmóniájának, a fenntartható vadállomány megteremtésére vonatkozó feladatok végig kísérték és kísérik az erdészeti szaksajtó, Az ERDŐ-ben megjelent írások tartalmát. A vadgazdálkodás, a vadkár állandó témája volt a LAPnak is.

Amikor Az ERDŐ szerkesztését átvetem (1979/80) már nemzetközileg is általános volt az „Erdő az emberért” célkitűzés kiemelése, annak kihangsúlyozása, hogy az erdő akkor szolgálja a legjobban az emberiséget, ha fenntartása valamennyi ember javára van. A VII.I Erdészeti Világkongresszusról szóló és Az ERDŐ-ben megjelent beszámolóban ezért kihangsúlyoztuk, hogy az erdészeknek érezniük kell a felelősséget, amely a természeti kincsek, az erdők, az élővilág megőrzéséért terheli őket. Ez a kongresszus már jelezte, hogy az energia válság miatt az erdők energiát szolgáltató, energiahordozókká válhatnak.

Az ERDŐ tartalmára az akkori időszakban működő 3 és 5 éves tervek, valamint a nemzetközi tendenciák egyaránt hatással voltak. A cél a szakmai eligazítás volt és az esetlegesen jelent-

kező „túlkapások” lefaragása. 1980 körül már bőséggel tudtunk meríteni az erdészetet érintő hosszú és rövid távú témakörökből. Az 1980 évi első számban „Beköszöntő” címmel foglaltam össze a szerkesztési irányelveket, amelyet kiváló szakemberek által alkotott, 35 tagból álló szerkesztőbizottság alkotott. Azon 10 esztendő folyamán, amikor Az ERDŐ-t szerkesztettem, alapvető szempontnak tekintetem a Szerkesztőbizottság egyetértésével, az erdészeti politika figyelembevételével a következőket:

A LAP az OEE kiadványa, elsősorban az OEE Tagságának szól, elsőrendű feladata:

- tájékoztatás az OEE tevékenységéről (egyesületi élet, előadások stb.)

- tájékoztatás az erdészeti tervekről és feladatokról, tartamosság, természetközelség,

- az erdőgazdálkodás átfogó műszaki fejlesztésének a szolgálata, a kutatás, az oktatás, a továbbképzés hatékony elősegítése,

- új eredmények az erdő- és fatudomány, a vadgazdálkodás területén,

- a szakmai utánpótlás nevelése, az erdész hivatástudat és együvé tartozás erősítése, a selmeci-soproni hagyományok tiszteletben tartása,

- szociálpolitikai kérdésekben kívánság szerinti közreműködés,

- nemzetközi együttműködés, kapcsolat külföldi szaklapokkal,

- a Föld, Európa és Magyarország erdőgazdálkodásával kapcsolatos tájékoztatás.

A lapszerkesztést közvetlenül Jerome René munkatárs és egy ideig Lőcsey Iván segítette, a szerkesztőbizottság mint az OEE szervezeti egysége működött, amelynek negyedévenkénti ülésén állandó napirendi pontok voltak a következők:

1. A soron következő három lapszám terve, jóváhagyása, lektorok felkérése.

2. Az előző három lapszám bírálata, felkért bírálók véleményének meghallgatása.

3. Az OEE keretében folyó egyesületi élet eseményeiről tájékoztatás, értékelés.

4. Az OEE Elnöksége, Választmánya, szervezeti egységei tevékenységével kapcsolatos feladatok

5. Tájékoztatás a szakmát érintő közérdekű kérdésekről, egyebek szükség szerint.

A két főből (felelős szerkesztő, főmunkatárs) álló szerkesztőségnek nem volt függetlenített alkalmazottja. Fela-

datainkat a szabad időnk terhére láttuk el, gyakran éjjeleken át végzett munkával, hogy a LAP időben megjelenjen. Állandó gondot jelentett a pénzügyi ellátottság, a pénzhiány, de ezért egyetlen egyszer sem kellett a megjelenést lemondanunk. Folyamatosan vizsgáltuk az erdészeti közvéleménynek a LAP-pal kapcsolatos álláspontját, amely elismerő volt, bár sokszor és sokan túl tudományosnak, az egyes cikkeket nehezen érthetőnek tartották. Ezt vizsgálva tettem fel kérdéseket az olvasóknak. Meglepetésemre soha egyetlen olvasó egyetlen cikkre nem hivatkozott, amelynek tartalmát nem értette volna meg.

Most, amikor az Erdészeti Lapok 150 éves jubileuma alkalmával néhány gondolattal Az ERDŐ is csatlakozik ehhez a nagyszerű évfordulóhoz, szeretném kiemelni, hogy:

- az Erdészeti Lapok szerves részének tekintettük mindenkor Az ERDŐ-t, amit a LAP borítóján kifejezésre is juttattunk, a Jubileum mindnyájunk számára örömmel,

- a jelen írás csak történeti részekkel foglalkozott és korántsem tartalmazza a teljes lap-történetet, bőséges történetet közölnek más szakmai kiadványok is.

- örömmel vettük annak idején a hírt, hogy a LAP ismét a hagyományos Erdészeti Lapok címmel és új formában jelenhet meg.

- az OEE Elnöke az Erdészeti Lapok új első számában külön köszönetet mondott Az ERDŐ felelős szerkesztőjének a végzett munkáért.

- a rendszerváltáskor tartott OEE Közgyűlésen Az ERDŐ szerkesztősége is megértéssel fogadta az új Szerkesztőbizottság létrehozását, amelynek munkájában már nem vett részt, de támogatta és őszintén kívánt a főszerkesztőnek és az új bizottságnak eredményes munkát, ami meg is valósult.

Az ERDŐ általam szerkesztett 10 évfolyama ezzel a nem teljes történeti áttekintéssel kíván hozzájárulni a 150 éves jubileum méltó ünnepléséhez.

Számos cikk és történeti leírás készült a 150 évvel kapcsolatban. Ez tette lehetővé, hogy a jelen írás keretében csak a legfontosabb és főleg a nem tárgyalt témákat fogalmazzuk meg.

Mint az egykori felelős szerkesztő ez úton is kívánok az Erdészeti Lapoknak sok eredményt, sikeres működést, hogy minél jobban betölthesse magasztos hivatását és a kornak megfelelően jól szolgálja hazánk erdészetét és ez által magyar nemzetünket.

Tagsági kedvezmények az Egyesület partnereinél

(Aktuális információk az egyesület honlapján)

Az Országos Erdészeti Egyesület érvényes tagsági kártyájával rendelkezők a következő kedvezményeket vehetik igénybe.

1. Erdészeti Lapok, A mi erdőnk és az Erdészettudományi Közlemények olvasása

Az Egyesület tagjai évi 11 alkalommal kapják az Egyesület szakmai folyóiratát, az Erdészeti Lapokat. Az ágazati híreket, tudományos igényű cikkeket, egyesületi beszámolókat egyaránt tartalmazó lapot minden hónap közepén postán kézbesíti az Egyesület.

Kéthavonta (2012-ben a páros hónapokban) az Erdészeti Lapokkal együtt terjesztjük az állami erdőgazdaságok magazinját, A mi erdőnk.

Megjelenésekor, évi egy ill. két alkalommal az Egyesület minden tagja kézhez kapja az ERTI és az NYME Erdőmérnöki Kar kiadásában megjelenő Erdészettudományi Közlemények c. folyóiratot.

2. STIHL gép vásárlási kedvezmény, 5%

A kedvezményt nyújtja: Andreas STIHL Kereskedelmi Kft., www.stihl.hu

Kedvezmény:

- 5% vásárlási kedvezmény új, nem akciós STIHL és VIKING gépek vásárlásakor.

3. Harmónia Vadászolt Hálózat vásárlási kedvezmény

A kedvezményt nyújtja: Harmónia '91 Kft. a Harmónia Vadászolt Hálózatba tartozó boltjaiban.

A kedvezmény akciós termékekre nem vonatkozik, más kedvezménnyel nem vonható össze.

Kedvezmény:

- 5% vásárlási kedvezmény fegyver és lőszer vásárlásakor,
- 3% vásárlási kedvezmény a Harmónia Vadászolt Hálózat üzleteiben forgalmazott egyéb termékek vásárlásakor.

Beváltási helyszínek:

- 4025 Debrecen, Széchenyi u.10., Tel.: 06 (52) 430-468
- 4026 Debrecen, Bethlen u. 36., Tel./Fax: 06 (52) 421-338
- 1145 Budapest, Remény u. 36., Tel.: 06 (30) 9637-530
- 4400 Nyíregyháza, Zrínyi Ilona u. 8-10., Tel.: 06 (42) 413-423
- 3530 Miskolc, Széchenyi u. 14., Tel.: 06 (46) 341-464
- 5600 Békéscsaba, Luther u. 12., Tel.: 06 (66) 449-369
- 6000 Kecskemét, Széchenyi tér 14., Tel.: 06 (76) 321-942
- 6722 Szeged, Kossuth Lajos sugárút 21., Tel.: 06 (62) 424-342
- 2890 Tata, Katona u. 17., Tel.: 06 (34) 381-418
- 8200 Veszprém, Horgos u. 2., Tel.: 06 (88) 325-033
- 8360 Keszthely, Rákóczi u. 3., Tel.: 06 (83) 314-101
- 8800 Nagykanizsa, Eötvös tér 23., Tel.: 06 (93) 311-065
- 7626 Pécs, Király u. 71., Tel.: 06 (72) 225-204
- 3300 Eger, Torony út 1-3., Tel.: 06 (36) 410-131
- 3200 Gyöngyös, Szent Bertalan u. 4., Tel.: 06 (37) 301-860
- 7030 Paks, Tolnai út. 2., Tel.: 06 (75) 315-687
- 4600 Kisvárda, Krucsay Márton u. 2., Tel.: 06 (45) 415-887
- 5350 Tiszafüred, Piac tér 6., Tel.: 06 (59) 511-234, (30) 9585-568

A kedvezmény az OEE tagsági kártya és személyi azonosításra alkalmas okmány együttes felmutatása mellett, saját célra történő vásárlás esetén érvényesíthető.

4. Renault Baumgartner szerző és vásárlási kedvezmény

A kedvezményt nyújtja:

Baumgartner Autócentrum Kft., www.baumgartner.hu

Kedvezmény:

- bármely szerviz szolgáltatás igénybevétele esetén 5% munkadíj kedvezmény a mindenkor kifüggesztett rezióradíjából;
  - motorolaj vásárlás esetén 10% kedvezmény;
  - tartozék vagy butiktermék vásárlás esetén 10% kedvezmény.
- Beváltási helyszínek a Baumgartner Autócentrum Kft. Renault és Daciamárkakereskedései és márkaszervizei:

- 1118 Budapest, Budaörsi út 121., Tel: 06 (1) 246 3900
- 1101 Budapest, Albertirsai út 1., Tel: 06 (1) 263 7853
- 1211 Budapest, Kossuth L. út 1-9., Tel: 06 (1) 420 7777
- 1044 Budapest, Külső Váci út 92., Tel: 06 (1) 369 3733

A kedvezmény más akciós termékekkel nem összevonható, illetve nem érvényesíthető a BAC Kft. lakatos-fényező üzemi végzett szolgáltatásokra, az alvállalkozói és hatósági díjakra.

5. Styevola és Fia Volkswagen és Skoda Márkakereskedés és szerviz, Esztergom

A Kedvezményt nyújtja: Styevola és Fia Kft., www.styevolaesfia.hu

Kedvezmény:

- új Skoda és Volkswagen gépkocsik vásárlása esetén a vételárból 2% kedvezmény;
- bármely szerviz szolgáltatás igénybevétele esetén 10% munkadíj kedvezmény.

Beváltási helyszín a Styevola és Fia Kft. Volkswagen és Skoda Márkakereskedése és Szervize: 2500 Esztergom, Táti út 27-28., VW tel.: 06 (33) 500-550, Skoda tel.: 06 (33) 415-690, info@styevolaesfia.hu

6. Nimród Vadászolt kedvezmény, Zalaegerszeg

A kedvezményt nyújtja: Paál és Társa Bt.

Nimród Vadászolt;

www.nimrodvadaszbolt.hu

Kedvezmények:

- 5% vásárlási kedvezmény fegyver, lőszer valamint optikai áruk vásárlása esetén;
- 10% vásárlási kedvezmény mindennemű egyéb vadász felszerelési termék vásárlása esetén.

Beváltási helyszín: 8900 Zalaegerszeg Ady E. u. 13., Tel: 06 (92) 313-523; 06 (30) 204-1235

7. Budakeszi Vadaspark kedvezmény

A kedvezményt nyújtja: Budakeszi Vadaspark Nonprofit Kft. (Pilisi Parkerdő Zrt.), www.vadaspark-budakeszi.hu

Kedvezmény:

- 20% kedvezmény a Budakeszi Vadaspark belépőjegy árából
- Beváltási helyszín:
Budakeszi Vadaspark, megközelíthetőség a www.vadaspark-budakeszi.hu honlapon.

8. Agostyáni Arborétum kedvezmény

A kedvezményt nyújtja: Vértesi Erdő Zrt.; www.verteserdo.hu

Kedvezmény:

- 50% kedvezmény az Agostyáni Arborétum belépőjegy árából az OEE tagjai és velük együtt érkező családtagjaik részére.

Beváltási helyszín: Agostyáni Arborétum, megközelíthetőség a www.verteserdo.hu honlapon.

A Szombathelyi Erdészeti Zrt. szakmai útja a Szlovák Államerdészetenél

Alapos szervezés és előkészület után június 11-én indult el buszunk, hogy a Szombathelyi Erdészeti Zrt.-től induló csapatunkat egészen Szlovákiáig repítse. Jókedvűen indultunk 36-an, és az sem szegte kedvünket, hogy az idő nem volt túl kegyes hozzánk. Pozsony, Nyitra érintésével korán elértük első úti célunkat Selmechányát. Két az Ipolyerdő Zrt.-nél dolgozó kolléga (Barton Gábor és Borcsa Bodolay Zoltán) nagy örömmel fogadott bennünket és töltötte be aznapra az idegenvezető szerepét. A világörökség részét képező Óvárost olyan légkör lengi körül, melyet minden erdésznek, erdőmérnöknek érdemes felkeresnie. A buszunkat hátrahagyva a sokak számára jól ismert Leányvár, majd az Óvár megtekintésével kezdtük meg a városka nevezetességeinek megismerését. Az Óvár harangtoronyából gyönyörű panorámában tárult elénk a város, templomaival, szűk, meredek utcáival, régi épületeivel. A Szentháromság-tér és az ott a 140. Vándorgyűlés alkalmából leleplezett emléktábla megtekintése után, a téren található egykori Szarvas Szállóban elfogyasztott sör és némi harapnivaló újult energiával töltött fel minket, hogy folytassuk az ismerkedést e gyönyörű várossal. Az Ásványtani Múzeumban szakszerű és részletes információt kaptunk a környék kialakulásáról, bányászatáról és a világ minden tájáról összegyűjtött ásványokról. A szállás elfoglalása előtt utolsó állomásként az Erdészeti, Bányászati és Kohászati- és a Kémiai Palotát tekintettük meg (sajnos bemenni egyik épületbe sem sikerült.) A szálláson elfogyasztott vacsorát követően egy helyi sörözőben ismerkedtünk a kiváló szlovák sörök íz világával.

Másnap reggel elköszöntünk előző napi idegenvezetőinktől és csapatunkhoz csatlakozott Bakay László erdőmérnök kolléga, aki a szakmai idegenvezetést és fordítást is vállalva rengeteg információval tárgította erdészeti ismereteinket, valamint Kozlovsky Kázmér, aki a turisztikai, kulturális tájékozottságunkat bővítette. Selmechányától búcsúzva a megyeszékhely, Besztercebánya felé vettük az irányt. A várost elérve először a Szlovák Nemzeti Felkelés Emlékművét és annak udvarán található szabadtéri katonai járműkiállítás néztük meg, majd

a Szűz Mária Mennybemenetelének tiszteletére szentelt plébániatemplomot és a város (Szlovákia legszebb) főterét csodálhatta meg kis csapatunk. Egy gyors ebédet követően a Szlovák Államerdészet (Lesy Slovenskej Republiky [Lesy S. R.]) központjában Ing. Ľubor Határ vezérigazgató úr nevében Mgr. Ján Kostrian vezérigazgató-helyettes köszöntötte társaságunkat, majd Ing. Vlastimil Rezek szóvivő részletes és átfogó ismertetőt tartott a Szlovák Államerdészetről. Szlovákiában a vállalaton belül ma 24 erdészeti üzem működik, az üzemek erdészetre és erdőterületekre vannak felosztva, ehhez 1 mag- és csemetegazdálkodást folytató üzem, 1 műszaki üzem és 1 biomassza feldolgozást végző üzem társul. A cég jelenleg közel 2 millió hektár erdőterületen gazdálkodik, amiből 704 ezer hektár van állami tulajdonban. A fennmaradt részeket bérleti szerződés (28,5 ezer ha) alapján kezelik, vagy a még rendezetlen (vissza nem igényelt és ismeretlen) erdőtulajdont (198 ezer ha) használják. Hazánkhoz hasonlóan, Szlovákiában is megnőtt a társadalmi igény az erdők védelmi és közjóléti szolgáltatásai iránt. A gazdasági erdők részaránya 69%, a védelmi – elsősorban természetvédelmi – rendeltetésű erdők aránya 17%, az egyéb rendeltetésű erdőké 14%. Az éves fakitermelés volumene a kényszerű egészségügyi termelések miatt folyamatosan növekedett, és a megemelt üzemtervi lehetőséget is meghaladta. A lucos állományok jellemzően

betegek, sok helyen pusztulóban vannak. A probléma erdővédelmi szempontból óriási feladatok elé állítja a szlovák erdészeket. A fakitermelést az utóbbi évtizedben alapvetően meghatározták a szélöntések és a szű okozta károk. A károk felszámolása a vége felé közeledik, ezt jelzi, hogy 2011-ben a fakitermelés mértéke mintegy 0,5 millió m³-rel csökkent az előző évekhez képest. Szlovákiában a társadalom hazánkhoz hasonlóan nem jól ismeri az erdészek munkáját és az erdészetre, mint az erdő károsítójára tekint, ezért nagy hangsúlyt fektetnek a PR munkára, az erdei iskolák, múzeumok működtetésére, a tanösvények kialakítására. A természetvédelem hivatalai és a polgári szervezetek is sokszor indokolatlanul akadályozzák a munkákat ezzel fokozva a károkat, egyben a gondjaikat is. Az előadást követően Mgr. Ľubica Miľanová az Erdészeti és Faipari Múzeum (Zólyom) vezetője körbevezetett bennünket az I. Ferenc József uralkodása alatt épült „palotában”, majd vendéglátóinktól elköszönve elhagytuk Besztercebányát és a Fekete Balogi Erdei Skanzenet tekintettük meg. A helyszínen a létesítmény vezetője Ing. Boris Pekarovič, valamint az erdészeti üzem igazgatója Ing. Miroslav Pepich várt minket és adott részletes tájékoztatást az ottani erdészeti üzembről, valamint a skanzenről. Megtudtuk, hogy a mintegy 140 ha-on elterülő erdei skanzen minden évben újul, változik. Látogatásunkkor a mintegy 3,3 km

hosszú tanösvényen 73 db ötletes ismeretterjesztő megálló volt kialakítva. Sajnos az idő szűke miatt a teljes útvonalat nem tudtuk megismerni, de a megtekintett állomások a laikusok számára is érthetően mutatták be az erdészek munkáját.

A vacsorát szállásunkon Tále egyik hoteljában fogyasztottuk el, majd sörözés mellett idéztük fel az aznap látottakat és hallottakat.

A következő nap reggel már izgatottan vártuk, hogy a nap végén közelről is megláthassuk a Magas-Tátra vonulatait. De még előtte a Liptóújvári erdészeti üzem három kollégája (Ing. Katarína Chválová; Ing. Peter Láni; Ing. Miroslav Ondruš) várt bennünket, hogy megmutathassa nekünk a Liptószentmáriai Erőmű felső víztározóját, ahonnan mese-szép panorámában gyönyörködhetünk. A víztározótól leereszkedve a Fekete Vági Erdészet gazdálkodásáról tartottak ismertetőt, melyből megtudtuk, hogy a kétezres évek elején történt viharok csak 10-15 ezer m³ mennyiségű károkat okoztak, de az Alacsony-Tátra Nemzeti Park nem engedte feldolgozni a viharokban kidőlt fákat. Ez óriási szűkárkokhoz vezetett, az átlagos évi 50 ezer m³-es fakitermelés helyett 6 éven át évente 120 ezer m³ egészségügyi termelést hajtottak végre, amely most hatalmas felújítási és ápolási munkákat ró az erdészetre. Az ismertetőt követően az 1800-as években épült, majd többször átépített kápolnát és a mellette álló fa haranglábat tekintettük meg, majd az újra- és újra megeredő eső miatt egy rövid buszos körút keretében mutatták be a területükön található állományokat és szakmai problémákat. Az ebédrel összekötött búcsút követően a gazdag cseppkő díszítéséről híres Vazeci-barlangba látogattunk el. A szállásunk elfoglalása előtt útba ejtettük a Liptói Falumúzeumot, amely Liptó térségének népi építészetét dokumentálja és a korábban ott élők mindennapjaiba enged bepillantást. A

tátralomnici végállomásunk felé haladva a várva várt Magas-Tátra csúcsait a felhők mindvégig elrejtették szemünk elől, de így is egy csodálatos nappal lettünk gazdagabbak.

Szállásunkon reggel megtudtuk, hogy az utolsó előtti napunkon sem fogad kegyei-

be az időjárás, pedig több olyan programot is terveztünk aznapra, amelyhez egy kis szerencse nem ártott volna. Az első szakmai programot a Tátrai Nemzeti Park (TANAP) munkatársai szervezték nekünk. A Magas-Tátrát bemutató rövidfilmet követően a TANAP múzeumát néztük meg, majd azt követően a terepen Ing. Marián Šturcela, a TANAP munkatársa mutatta be csapatunknak a 2004 novemberében pusztító szélvihar által gyökerestől kidöntött, vagy derékba tört erdőket. A szél által elpusztult erdők helyén örömmel láttuk, hogy megjelent, és szépen fejlődik az újulat (bár egyes helyeken a szél döntést követően fellépő erdőtüzek kissé visszavetették azt). A mesterséges felújítást jegenyefenyővel, vörösfenyővel, erdeifenyővel, hegyi juharral végzik, a lucfenyő és a madárberkenye magától újul. Hosszú távú céljuk, hogy a lucfenyő fajafarányát a viharkár előtti 80%-ról 50%-ra csökkentésük. A délelőtti programot a TANAP Botanikus Kertjének megtekintése zárta. A 3 ha-os botanikus kert a nemzeti park területén megtalálható növényfajtaanyagokat mutatja be. Az ebédet követően az idő is jobbra fordult és az ég is tisztulni látszott. A délutáni, Csorba tavi programunk felé indultunk és bízunk benne, hogy a Tátra végre felfedi csúcsait, de a tóhoz érve újabb felhők érkeztek és az

A tanulmányutunk utolsó napján, július 15-én hosszú út állt előttünk. A kiadós reggelit követően a Tátrától búcsút véve indultunk aznapi első úti célunk Késmárk felé. A valamikori szabad királyi város utcácskái ma is megőrizték a város történelmi arculatát. A híres teljes egészében fából épült Szentháromság evangélikus fatemplomának, és az új evangélikus templomban található késmárki születésű Thököly Imre mauzóleumának megtekintése után rövid sétát tettünk a történelmi belvárosban, melynek végén a Késmárki várat néztük meg. Késmárkot követően értünk Lőcsére mely 2009-től az UNESCO Világörökség Listáján szerepel. A Szent Jakab templom és a városháza, valamint az őket körülvevő patriciusházak által határolt tér Lőcsét a legszebb városok közé emeli. Utolsó szlovák megállónk Kassa városának megismerése volt. Az előttünk álló hosszú út miatt csak a város főterének, a Szent Erzsébet székesegyháznak, valamint a székesegyházban található Rákóczi kriptának a megtekintésére maradt időnk. A város éppen látogatásunk napján ünnepelte a 700 éve zajlott rozgonyi csatát, mely Károly Róbert országegyesítő háborújának legjelentősebb csatája volt. Kassát elhagyva hazafelé vettük az irányt, és Szombathelyre a hajnali órákban érkezünk meg. Csapatunk a látnivalókban és élményekben gazdag tanulmányi út végén azzal az elhatározással tért haza, hogy a Felvidékre érdemes újra visszatérni.

Ezúton is szeretnénk megköszönni segítségüket és a tartalmas programokat az út fő szervezőjének, az Ipolyerdő Zrt. munkatársainak – külön Tóth Gábor gazdasági és termelési vezérigazgató-helyettes úrnak – és Bakay László felvidéki kollégánknak, valamint a Szlovák Államerdészet munkatársainak a baráti fogadtatást.

Markó András

Szombathelyi Erdészeti Zrt.

eső lába is egyre jobban lógott. Félelmünk beigazolódni látszott, mert az eső is megeredett, oly annyira, hogy az Ótátrafüreden tervezett siklóvasutazásról rövid tanakodás után letettünk, így Tátralomnici szállásunkra előbb érkezünk vissza.

Tapasztalatcsere a Vértesben

A tavalyi meghívásnak eleget téve, az OEE Szombathelyi Helyi Csoportjának tagjai tapasztalatcsere keretében a Vértesi Erdészeti Zrt. vendégei voltak június 22-23-án. A kétnapos út során a Vértes és Gerecse erdő- és vadgazdálkodásával ismerkedhettünk meg.

A korábbi napok változatos időjárása ellenére 22-én napsütéses, szélcsendes időben volt részünk, amely a terepi programok számára ideális. A Malomerdő Panzióba megérkezve, a házigazdák nevében Kocsis Mihály vezérigazgató úr köszöntött bennünket. (Ő egyúttal a Helyi Csoport elnöke is.) A baráti fogadtatás után vezérigazgató úr vetített előadás keretén belül mutatta be a Vértesi Erdészeti Zrt. erdő-, és vadgazdálkodását, valamint fafeldolgozó és fűrészüzemi tevékenységét.

Terepi programunk Kubinyi Balázs erdészeti igazgató és munkatársai vezetésével a pusztavámi erdészet területén található Pusztavám 40 H erdőrészletben kezdődött. A területen öreg (120 éves) bükkállomány található, a tengerszint feletti magasság 420 m. Az állományt 1991 óta szálaló üzemmódban kezelik, kisebb belenyúlásokat csak az újulat megjelenésekor végeznek. Konkurenci-

át a HJ és a MK fajok okoznak, de ez az egész erdészet területén megfigyelhető. A konkurens fajok miatt a terület két évente ápolást igényel. Az elnyújtott szálaló vágás következményeként több évtized alatt újítják fel az erdőt. 2003-ban 80 m³, 2007-ben 30 m³, míg 2009-ben 40 m³-es belenyúlást végeztek.

Rövid séta után érkezünk meg a Pusztavám 40 C1 erdőrészlethez, ahol fafaj csere történt. Az eredeti állomány 59 éves volt, a főfaj: 92%-ban LF. A gyökérrontó tapló károsításának következtében 2005-ben teljes fenyőpusztulás következett be, amit tarvágás, teljes talajelőkészítés, majd KTT makkal vetés követett. 4 q makk került elvetésre hektáronként. 2007-ben a terület egy részén a tölgyben csoportos pusztulás ment végbe.

A fiatal tölgyest elhagyva egy 9 hasos, 180 éves bükkös felé vettük az irányt. A területen 1994-ben alátelepítést végeztek az itt gyűjtött makk segít-

ségével, majd ezt követte 2003-ban a véghasználat. Jellemző fajok még a gyertyán, a juhar és kőris.

A Malomerdő Panzióban elfoglaltuk a szállásunkat, majd egy finom ebéd után útnak indultunk. Következő állomásunk a tatabányai parkerdőben található Turul szobor, valamint Szelim barlang volt, ahol Zakariás Éva mutatta be a látnivalókat. A Turul szobor történetét tekintve, a krónikák szerint Árpád vezér seregével itt győzte le a bánhidai csatában Sztatopluk szláv fejedelmek hadait 907-ban. Az 1896-os millenniumi ünnepségek tiszteletére kérték fel Donáth Gyula szobrászt a szobor elkészítésére. A szobor sorsa többször is veszélybe

került, megrongálták, lebontását tervezték, de végül is ez nem következett be. A Szelim barlang különleges természeti képződmény: a 40 ezer éves barlangot 1930-ban kezdték feltárni, benne az ősember kőből készült szerszámaina és csontjaira bukkantak.

A természeti értékek és látnivalók megtekintése után az Agostyáni Arborétum felé vettük az irányt. Az arborétum a Tatától 5 km-re, Agostyán határában, a Bocsjátó völgyben fekszik, alapvetően fatermesztési kísérleti céllal létesült. A telepítés alapját a Magyar Tudományos Akadémia Agrártudományi Osztálya által 1953-ban meghirdetett „Honosítás alatt álló fás növények ökológiai, élettani és rendszertani vizsgálata” című pályázat képezte. A kísérlet a különböző fenyőfélék elegyes és elegyetlen állományszerű telepítésére irányult. A gyűjtemény területe 30,5 ha, melyből 0,2 ha a csemetekert. A bejáratnál található csodálatos székely kapu

Cs. Kiss Ernő vezetésével készült. A sétán kalauzunk Rozmann Hajnalka volt. Az arborétum területét parcellákra osztották fel, ahol 398 faj, illetve változat tekinthető meg. A völgybe vezető utat *Chamaecyparis lawsoniana* (oregoni hamisciprus), illetve *Thuja plicata* (óriástuja) hatalmas fái határolják.

Beljebb haladva láthattuk a *Corylus colurna* (török mogyoró), és a *Taxus baccata* (tisza) különböző változatait. Elsétálva a tó mellett megcsodálhattuk a *Taxodium disticum* (mocsárciprus) és *Cunninghamia lanceolata* (kínai szűrősfenyő) parcellákat.

Az arborétumban található csemetekertben a tóból biztosítják szivattyús rendszerrel a vízutánpótlást. A kertben tavasszal 220 kg B makkot vetettek el, a csemeték növekedése nagyon szép képet mutat. Jelentősebb mennyiségben termelnek még dísznövényeket is, amit kereskedelmi célokra hasznosítanak. Egyéb különleges fajok is megtalálhatók az arborétum területén, például: kígyó luc, gömb tuja, cukorsüveg fenyő vagy épp a szomorú gyertyán. Sétánkat és ezt az eredményes szakmai napot hangulatos környezetben, a tó partján finom vacsora követte, majd a napot a házigazdáinkkal estebe nyúló baráti beszélgetés zárta le.

Másnap reggel városnézésre indultunk Tata ősi városába. Először séta keretében Rapp Andrea – a tapasztalatcsere egyik szervezője – mutatta be a Cseke-tó partján található angolkertet. A kert – amely Tata egyik éke, az 1700-as években létesült az Eszterházy család jóvoltából. A tó mellett kis vízhozamú források fakadnak, melyek különleges klímát biztosítanak. A városnézés során elhaladtunk a Harangláb, a Kapucinus templom, majd pedig az Öreg-tó mellett, közben nagyon sok érdekes dolgot hallottunk házigazdáinktól a város történetéről.

A tó partján elköltött hangulatos ebéd után azzal búcsúztunk vendéglátóinktól, hogy jövőre barátsággal várjuk őket Vas megyébe, köszönjük és megpróbáljuk viszonzni a szívélyes fogadtatást.

Pityer Zsuzsanna
OEE Szombathelyi HCS

Bakk József
(1956–2012)

Kapuváron született, édesanyja helybéli volt, édesapja belügyi szolgálata révén került ide és lett a város rendőrkapitánya. A család köztiszteletnek örvendett a kisvárosban.

Az általános iskolát és gimnáziumot is itt

végezte. Érettségi után felvételt nyert az Erdészeti és Faipari Egyetem Erdőmérnöki Karára, ahol 1975-ben, egyéves szegedi katonáskodást követően kezdte meg tanulmányait.

Egyetemi éveiben jó társasági emberként beilleszkedett az évfolyamba, kialakult baráti köre megmaradt egész életében. Jó felfogása, felkészültsége révén az akadályokat is sorra leküzdötte, tudással felvértezve állhatott munkába 1980-ban egyetlen munkahelyén, a Kisalföldi Erdőgazdaságnál.

A Rábaközi Erdészethél töltött másfél évet gyakornokként, majd első kinevezését a Dél-hansági Erdészethez, fahasználati műszaki vezető munkakörbe kapta 2002 január 1-jétől. Az erdészethél ekkortól kezdett kicserélni a régi erdészgárda, a fiatal erdészek először a fahasználatba voltak bevetve, mint vágásvezetők. Józsi érdeme, hogy összefogta őket, nem csak a munkaterületen, de rendszeres sporttevékenységgel is. A kispályás focicsapattal, tekecsapattal több városi bajnokságot is nyertek. Nem mulasztották el a névnapok közös ünneplését sem, fokozatosan egy összetartó csapatot kovácsolt munkatársaiból.

Szakmai munkájában fogékony volt az új technikákra, a számítógéppel először barátkozott meg és a munkatársakat ő tanította be a használatára.

Az adminisztrációban mindig gyors és precíz volt, hamar túltette magát rajta.

1997-től lett az erdészet vezetője, összetartó, jó felkészültségű csapatot vezetett,

akikre a cégvezetés mindig számíthatott. A nagy elődöktől tanultakat továbbvitték, mind az erdőművelés, mind a fahasználat terén minőségi munkát végeztek. Új feladatként jelentkezett a vadgazdálkodás, ezzel teljesedett ki az erdészek munkája, a teljes vertikumot gyakorolták az erdőkezelésben.

Magánéletében nem választott társat magának, szüleiél élt. Először édesanyját vesztette el, innentől beteg édesapja gondozása, felügyelete volt a fő elfoglaltsága. 2007-ben őt is elvesztette, így magára maradt, a munkatársak számítottak a társaságának.

A kapuvári erdészetek összevonásakor nem számolt további munkájával a cégvezetés az új egységben, a felajánlott központi munkakört pedig nem fogadta el. 2010 januárjától megszűnt a munkaviszonya, innentől jelentős anyagi tartalékaiból tartotta fenn magát.

Munkatársai, barátai, ismerősei 2012. augusztus 31-én a kapuvári Szent Kereszt temetőben vettek tőle végső búcsút, a családi sírhelyen nyugszik.

Kóródi Sándor

OEE Győri Erdőgazdasági HCS. elnök

Szákovics Imre
(1948–2012)

1948-ban született Fertőendrén, az általános iskolát itt végezte, ezt követően 1963-tól fizikai állományban dolgozott első és egyetlen munkahelyén, a Kisalföldi Erdőgazdaság Rábaközi Erdészethélén.

1965-ben elvégezte Szöcsénypusztán a szakmunkásképző tanfolyamot, majd 1966-68 között Ásotthalmon az erdészképzőt.

Először a Győri Erdészet Patkányosi kerületében volt beosztott erdész, majd visszatért Kapuvárra. A termelőszoövetkezeti erdők kezelésére az erdőgazdaság gesztorságával létrejött integrációban szakirányító er-

dészként ténykedett. Nagy odaadással, körültekintéssel végezte a hozzá tartozó 25 tsz adminisztrációját, a fakitermelések, fafelvásárlások, erdőfelújítások szakirányítását.

1974-ben kötött házasságot, neje ezt követően az erdészet adminisztrációjában dolgozott. Először Osliban laktak, majd építkezést követően 1982-ben költöztek Kapuvárra. Leérettségizett, megszerezte az erdésztechnikus képesítést.

Ekkortájt egyre több tsz alkalmazott saját erdészt a feladataihoz, az erdőgazdasági szakirányítás talaját veszítette. 1985 októberétől jutott erdészkerülethez Imre, a Rábaközi Erdészet Iharosi kerületének volt erdésze 2009. januári nyugdíjba vonulásáig.

Munkássága idejére esett a nyár-anyatelep kialakítása dugványvágó, hűtőtároló, és szociális épület megépítésével együtt. A karácsonyfatelepek felújítása, cseréje is folyamatosan történt. 1997-től vadászterülettel is rendelkezett az erdészet, az Iharosi központban került a hűtőkamra elhelyezésre, melyet szintén ő kezelt.

Munkáját mindig az alaposág, megbízhatóság jellemezte, a felmerült problémákat – a műszakiakat is – igyekezett önállóan megoldani, igazi ezermesterként. Emellett Kapuvár közelsége okán gyakran keresték fel diákcsoportok a kerületét, melyeket szakértő módon kalauzolt, ízes beszédét, tájszavait nagy élvezettel hallgatták. Az autósíphenő és parkerdő fenntartása is állandó odafigyelést igényelt.

Nyugdíjas éveiben a család körében foglalta el magát, mindig talált teendőt, aztán jött a betegség, az utolsó két évet ezzel szemben harcolta.

Nem sajnálhatta magát, igyekezett megkönnyíteni a hozzátartozók életét, akik mindent megpróbáltak, hogy segíthessenek rajta.

2012 június végén adta fel a szervezete a harcot a gyógyíthatatlannal szemben, rokonok, barátok, munkatársak, ismerősök szárai kísérték utolsó útjára július 5-én a Kapuvár-gartai temetőben.

Kóródi Sándor

OEE Győri Erdőgazdasági HCS. elnök

Javaslattevői felhívás a „Kétmilliomodik hektár magyar erdő” emlékérem adományozására

Az Országos Erdészeti Egyesület és a NÉBIH Erdészeti Igazgatósága a sajtó azon képviselői teljesítményének elismerésére, akik a magyar erdővel, a magyar erdőgazdálkodással kapcsolatos információknak kellő teret adnak, és azokat kellő tárgyilagossággal közvetítik, „Kétmilliomodik hektár magyar erdő” megnevezéssel emlékérmeket alapított 2008-ban. A díj az idei évben is átadásra kerül.

Az emlékérem odaítélésének főbb szabályai:

- Az emlékérem kizárólag egyéni teljesítmény elismerésére szolgál.
- Évente egy darab emlékérem adományozható.
- Az emlékéremhez pénzdíj nem kapcsolódik.
- Az emlékérmeket az írott és elektronikus sajtó azon munkatársai, újságírók kaphatják, akik munkájuk során huzamosan és aktívan részt vettek a magyar erdővel, a magyar erdőgazdálkodással kapcsolatos kommunikációban, legyen az a médiában megjelenő híradás, szakmai tartalmú műsor szerkesztése, tényfeltáró újságírás, erdész szakemberek kommunikációs oktatása.
- Az elismerés alapja lehet életút, vagy egyedi kiemelkedő teljesítmény.

A díjazásra javaslatokat jogi és magánszemélyek egyaránt beküldhetnek a NÉBIH Erdészeti Igazgatósága (1370 Budapest, Pf.: 345.), vagy az Országos Erdészeti Egyesület (1021 Budapest, Budakeszi út 91.) részére, 2012. szeptember 18-ig, kizárólag írásos formában.

A határidőn túl érkező ajánlásokat nem áll módunkban elfogadni.

A javaslatnak tartalmaznia kell:

- a javasolt személy részletes életútját, kiemelten azokat a tevékenységeit, amelyek indokolják az emlékérem adományozását, valamint
- a javasolt személy főbb adatait (adatlap letölthető a www.oee.hu és a www.nebih.gov.hu honlapokról).

Az emlékérem az „Erdők hete” nyitórendezvényén kerül átadásra.

Wisnovszky Károly, igazgató
NÉBIH Erdészeti Igazgatóság

Zambó Péter, elnök
Országos Erdészeti Egyesület

Somogyszobra hív az erdő

A Somogyszobon működő Mocz és Társa Magánerdészet Kft. 1996. december 1-jén alakult, fő tevékenységi köre a teljes körű erdőgazdálkodási termék-előállítás és erdőgazdálkodási szolgáltatás. A vállalkozás közel 1000 hektáron bejegyzett erdőgazdálkodó, és további mintegy 6000 hektáron foglalkozik erdészeti szakirányítással.

2007-ben határoztuk el, hogy az erdők közjóléti szerepének erősítésében is szerepet kívánunk vállalni, így elindítottuk erdei iskola programunkat, megkezdtük a szükséges infrastruktúrák kialakítását. Elsőként az összesen 97 információs felülettel rendelkező tanösvény-szakaszok és egy Pihenőház létrehozására került sor. Azóta folyamatosan történik az alapok lerakása, a további tervek megvalósítása.

Mostanra készültek el az Erdészeti Erdei Iskola és Oktatási Központ fontos bázis épületei, az újonnan épült központi épület és a megújult Vackor Pihenőház. A létesítmények ünnepélyes átadására 2012. július 20-án került sor. Soltész Miklós, az Emberi Erőforrások Minisztériumának szociális, család- és ifjúságügyért felelős államtitkára vágta át a nemzeti színű szalagot az új épületnél.

Az Erdészeti Erdei Iskola és Oktatási Központ fő épületének beruházása az Európai Unió és a Magyar Kormány által, az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program LEADER Fejezetének keretében igénybe vehető támogatás segítségével valósult meg. Az épület 34 474 223 Ft támogatással készült el. A Vackor Pihenőház megújulása a Mocz és Társa Magánerdészet Kft. saját finanszírozásában történt meg.

Az ünnepélyes megnyitón László Diána, a magánerdészet ügyvezető igazgatója köszöntötte az egybegyűlteket.

Mocz András, a Mocz és Társa Magánerdészet Kft. tulajdonosa a magánerdő közjóléti szerepéről beszélt, hangsúlyozva a gyermeküdültetés fontosságát. Kérte a döntéshozók segítségét a források elkülönítésére, amelyet gyermekeink üdültetésére lehet felhasználni.

Hangsúlyozta, hogy Európában és a világon mindenütt szükséges az óvodás és iskolás korosztály számára biztosítani legalább az egyszerű nyári táboroztatást. Továbbiakban megköszönte a tervezők és kivitelezők munkáját, és mindazok segítségét, akik részt vállaltak a program megvalósításában.

Soltész Miklós államtitkár beszédében kiemelte, hogy egy erdei iskola megnyitójához kapcsolódó ünnep lendületet ad egy közösségnek, egyúttal üzenete is van. Az iskola lehetőséget ad a nagyvárosi gyerekeknek arra, hogy megismerkedjenek az erdő tiszteletével és szeretetével. Úgy vélekedett, az itt szerzett ismeretek a későbbiekben is hatással lesznek a fiatalokra. Meggyőződéssel állította, hogy a magyar vidék feltámasztásában kulcsfontosságúak a hasonló kezdeményezések. Ez összhangban áll azzal a törekvéssel, miszerint a somogyszobi Erdészeti Erdei Iskola és Oktatási Központ fontos bázis kíván lenni a térség környezeti és erdészeti nevelésben.

Az oktatási központot Mocz András és felesége, Moczné Szabó Erika az egykori iskola helyén álmodta meg.

Eller János, Somogyszob község polgármestere méltatta a beruházásokat és kiemelte az erdei iskola faluban betöltött szerepét, továbbá történelmi áttekintést adott az ingatlan elődjéről, amely valamikor katolikus népiskola volt.

A régi épület menthetetlenné vált, Rónay György szavai szerint azért, mert:

„Ott, ahol Isten megengedi, hogy valami összetörjön, csak azért teszi, mert ott valami újat akar teremteni.”

Végül a polgármester úr meglepetésként a házigazdának az erdei iskola helyén álló katolikus iskola arhív fotóját ajándékozta.

Ezután a somogyszobi általános iskola diákjainak műsora fokozta az ünnepi hangulatot.

Az impozáns építmény megtekintése után az ünnepélyes átadó folytatásaként megnyitásra került a hangulatos erdei környezetben épült Vackor Pihenőház is. A pihenőháznál Rajnai Virág Éva, az erdei iskola vezetője Mikszáth Kálmánt idézte:

„Aki az erdő fáitól, a zubogó pataktól és a vándorló felbőktől kéri kölcsön a gondolatokat, az nem is fogy ki soba belőlük.”

A magánerdészet dolgozói is azt szeretnék, ha a hozzájuk ellátogató gyerekek az erdő fáitól kérnék kölcsön a gondolatokat, megismernék az erdő varázslatos világát, életközösséget, az erdőért és a benne élő vadért munkálkodó erdész és vadgazdálkodó tevékenységét.

Programjaink felölelik többek között az erdei életközösség, az erdő és klíma, a fenntartható erdőgazdálkodás, a vadgazdálkodás, az erdész munkája, a népi hagyományismeret és az őshonos vad- és háziállatfajták megismerése témaköröket.

Az iskola egész évben, a szünetek, a nyári vakáció és a tanítási idő alatt is programot kínál jelenleg az általános iskolás, óvodás, később pedig a középiskolás csoportoknak.

A nap emlékére, a pihenőház mellett egykor álló vackorfá helyére Eller János és László Péter, a magánerdészet erdőművelési ágazatvezetője elültettek egy fiatal vadkörtefát.

A létesítményeket Borza Miklós atya, Somogyszob plébánosa áldotta meg, hogy azok valóban az ide látogatók testi-lelki épülését szolgálják.

Az oktatási központ kétszintes, központi fűtéssel ellátott épület, amely 50 fő befogadására alkalmas, 4 db 10-10 ágyas szobával, 50 m²-es étkezővel, és külön tanári szobákkal áll az ide látogatók rendelkezésre.

Az erdei iskola 2 ha-os kertjében kültéri foglalkoztató ad helyet a szabadtéri oktatásra, kézműves foglalkozások megtartására. Az udvaron 250 folyóméter hosszú sétaút vezet körbe a látogatót az erdő életét és erdészethez köthető tevékenységeket bemutató Erdei Iskola Tanösvényen. A tan-

ösvény részeként hangulatos díszítő került kialakításra, amely alkalmas a vízi élővilág bemutatására.

A jövőben a gyerekek mozgásigényének kielégítésére elkészül egy focipálya és egy tornaösvény, valamint fűszer-gyógynövény kert segíti majd az ismeretek bővítését. A főépület melletti épületben zárt téri foglalkoztató helyiség és egy kiállítás is helyet kap majd.

A Vackor Pihenőház 4, 8 és 10 férőhelyes, saját fürdőszobával rendelkező szobákkal, 7 férőhelyes külön vizesblokkos nyári szállással, 40 fős étkezővel, két kilátóval, fedett kültéri foglalkoztatóval, bográcsozási- és sátorozási lehetőséggel és játszótérrel várja a vendégeket.

A pihenőház nem csak egyik szálláshelye lesz az erdei iskolának, hiszen innen indul a 6 km hosszú Vackor Erdei Tanösvény, amelynek bejárásakor megismerkedhetünk az erdei viselkedés kultúrájával, az erdő növény- és állatvilágával, az erdő fejlődésével. A tanösvény bevezető szakasza a Keresztutat jeleníti meg.

Szintén a ház közvetlen környezetében található az alkonyati vadlesek színhelye, a 20 hektáros vadaspark.

A Vackor Pihenőháztól az erdészeti magánúton érhető el a Mocz és Társa Magánerdészet Kft. Esküvő és Rendezvényterme és a Hárs Fogadó, valamint az erdei iskola program fontos helyszíne a csemetekert, ahol a nagyobbak megismerkedhetnek majd az erdészeti szaporítóanyag-termelés folyamatával.

További oktatási helyszín a Somogyszobon található majorság, ahol őshonos magyar háziállatok bemutatóját láthatják a gyerekek.

Az erdei iskola keretein belül térítésmentesen vehetnek részt a csoportok a somogyszobi tájház, Vilma-ház megtekintésében, valamint az ott zajló kézműves foglalkozásokon, felfereshetik a nagyatádi termál és strandfürdőt, lovaskocsizhatnak, a helyszínek közötti közlekedéshez pedig rendelkezésre állnak az iskola kerékpárjai és autóbuszai.

Közjóléti beruházásainkkal hozzájárulunk a magánerdő rekreációs szerepvállalásához. Folyamatos célunk a magánerdő-gazdálkodás működőképességének javítása, társadalmi szerepének bővítése.

Somogyszobra hív az erdő! Gyere!

Mocz András, Rajnai Virág Éva
Mocz és Társa Magánerdészet Kft.

Magyar Termék Nagydíjas a DUNAKER Kft.

A barcsi DUNAKER KFT. közel két évtizede szorgalmazza az akác faját és a belőle készült termékek megismertetését, népszerűsítését és piaci elismertetését.

Új fejlesztésükkel hasznos és szép távlatot kívántak nyitni a magyarországi játszótéreket külföldről elárasztó fém, impregnált fenyő és műanyag játszóeszközök mellett.

A szabadtéri játékok alapanyaga elsősorban akác, mely mint „magyar fa” él az európai emberek tudatában.

Az alakzatok és díszítések hangulatát hazai művész hangolta, a szerkezetek gyárthatóságát és működőképességét magyar mérnök tervezte, s a szellemi terméket magyar munkások építik élvezhető valósággá.

Így áll össze a MAGYAR TERMÉK, melynek gondolatosságáért és megvalósításáért az országos pályázaton a Kiírók Taná-

csa döntése alapján a 2012. évben a vállalat elnyerte a **Magyar Termék Nagydíj**® kitüntető címet.

Az ünnepélyes díjátadásra a sajtó nyilvánossága előtt 2011. szeptember 4-én került sor az Országházban.

Országos Erdészeti Sportnapok, Szolnok

Idén a Tisza parti városban, Szolnokon gyűltek össze a sportoláshoz, egészséges baráti vetélkedéshez és néhol a jó értelmű „ádáz” sportküzdelemhez kedvet és energiát érző erdész kollégák és az őket tömörítő erdőgazdaságok, erdészeti hatóságok és a meghívott vendégek csapatai. A NEFAG Zrt. szervezésében lebonyolított idei sportnapok, a versengés mellett elsősorban ismételt alkalom volt arra a Vándorgyűlés után, hogy az egymástól távolabb dolgozó és élő szakmabeliek újra jókedvű és vidám hangulatú rendezvényen találkozhassanak egymással. Ennek néhány pillanatát leste meg a teleobjektív lencséje.

Kép és szöveg: **Nagy László**
(További képek: www.oee.hu)

**hortus
hungaricus**

Nemzetközi Kertészeti Szakkiállítás és Vásár
XI. STIHL Országos Fakitermelő Bajnokság
2012. 09. 22.
Szigetszentmiklós

**STIHL®
TIMBERSPORTS®**
S E R I E S

AKCIÓS ÁR

STIHL MS 211

99 900,-

**AJÁNDÉK
PICCO DURO LÁNC!**

Kemény munkára születtek

Ismerje meg a STIHL erejét!

A kertés házban élők jól tudják: ahogy beköszöntenek az őszi hónapok, a feladatok is megsokasodnak a ház körül. Mindig jól jön a segítség! A STIHL termékei kemény munkára születtek! Legyen szó kertápolásról, tűzifa-darabolásról, kerítés- vagy fészerezéptésről, biztos lehet benne, hogy a STIHL gépei könnyen megbirkóznak bármilyen kihívással!

Az akció időtartama:

2012. szeptember 1. – október 31.

STIHL MS 170-D

52 490,-

AKCIÓS ÁR

BUSINESS 4x
Superbrands
108 107 110 111

→ **stihl.hu**

Látogasson el
megújult honlapunkra!

ANDREAS STIHL KFT. 2051 Biatorbágy-Budapark, Paul Hartmann u. 4.
Telefon: (06-23) 418-054 · Fax: (06-23) 418-106
www.stihl.hu · E-mail: info@stihl.hu

STIHL®